

HRVATSKI VOJNIK

Broj 64. Godina II. 16. prosinca 2005.

www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10•CAD 3,00•AUD 3,30•USA 2,00•CHF 3,50•SIT 430,00•SEK 17,00•NOK 17,00•DKK 15,50•GBP 1,30

U zrakoplovnoj bazi Pula obilježena 14. godišnjica HRZ-a i PZO-a

Dokazali ste da zaslužujete najbolje

Mod

BASRA

Akcija nove iračke vojske

Prva zajednička akcija iračkih i britanskih postrojbi na razini brigade, čiji je cilj bio lociranje terorističkih skupina, prošlog je tjedna dovela do tri uhićenja. Osumnjičeni su privedeni na području Az Zubayr, južno od Basre, nakon što su Iračani došli do obavještajnih podataka koji su navodili da u području postoje teroristički obučni kampovi. U akciji su zajedno sudjelovali pripadnici 7. britanske oklopne brigade (tzv. Pustinjski štakori) i 1. brigade nove iračke vojske. Akcija je u vojnim krugovima prokomentirana kao "velik korak za cijelokupnu 1. brigadu, koja je dosad imala iskustvo planiranja i provođenja akcije tek na razini bojne".

LONDON

Mod

Pogibija padobranca

Britansko ministarstvo obrane potvrdilo je pogibiju narednika Marc-a Littlea, pripadnika demonstracijske skupine Falcon Kraljevskog ratnog zrakoplovstva. Tragedija se dogodila tijekom padobranske vježbe koja je održana u SAD-u. Little je prema riječima kolega iz postrojbe bio izrazito talentiran padobranac, koji je u budućnosti trebao postati i instruktor. Zbog svoje hrabrosti, smisla za timski rad, profesionalizma i discipline bio je vrlo omiljen.

SOLUN

Tenkom po manastиру

Zgrada grčkog pravoslavnog manastira svetog Dionizija pretrpjela je lakša oštećenja od tenkovske paljbe. Naime, u blizini, u brdima Olimpa, nalazi se vojni poligon na kojemu je održana "rutińska vježba". Prema navodima vojnog glasnogovornika "jedan je projektil pogodio drvo i odbio se prema manastiru", ali nije naveo niti broj niti tip tenkova koji su ispaljivali projektil. Oštećena su vrata manastira, te nekoliko automobila parkiranih ispred njih. "Osjećam da nas je čuvao sveti Dionizije", rekao je jedan od svećenika, dodajući da bi bez te zaštite sigurno poginulo troje ljudi. Vojska će ispitati incident, a svećenici će zahtijevati i od vlasti da premjesti poligon.

K.M. Wegman

TOULON

Nema mira na umirovljeniku

Umirovjeni francuski nosač aviona Clemenceau u utorak, 13. prosinca, bio je poprište protesta trojice pripadnika Greenpeacea. U luci Toulona, gdje je nosač privezan, prosvjednici su se popeli na radarsku platformu, najvišu točku strukture broda. Prije toga je u luci istaknut transparent "Nosač azbesta: niti ovdje, niti igdje". Protest se, naime, odnosi na buduće rezanje broda u Indiji. Protupožarni sustav 44-godišnjeg broda uključuje velike količine azbesta, a prema riječima pripadnika Greenpeacea, "dekontaminacija u Francuskoj je vrlo skupa, pa je najlakše poslati brod u drugu zemlju (poput Indije)".

WASHINGTON

Problemi s novačenjem

DOD

Studeni je bio drugi mjesec zaredom u kojem je Američka kopnena vojska unovačila dovoljan broj novih pripadnika, što sugerira da se problemi na tom području polako rješavaju. Isto vrijedi i za Nacionalnu gardu koja je prošlog mjeseca unovačila oko 5000 novih pripadnika, 500 više od plana. Inače u fiskalnoj 2005. obje su velike vojne cjeline ostale bez planiranog broja pripadnika, vojska za 6000 ljudi (oko 8%), a garda za otprilike 20 000. Isti problemi muče i Zračnu nacionalnu gardu, te pričuju kopnene vojske i mornarice. Među onima koji su planiranu brojku premašili izdvojena je Obalna straža.

SAN ANTONIO

Strijelac i bacačica - sportaši godine

Američko ratno zrakoplovstvo je proglašilo svoje najbolje sportaše u 2005. godini. U konkurenciji muškaraca čast je pripala bojniku Rogeru Shermanu (na slici), jedinom aktivnom američkom vojniku koji je pripadnik reprezentacije SAD-a u praktičnom streljaštvu. Na nacionalnom prvenstvu osvojio je sedmo, a na svjetskom treće mjesto. Ta sportska disciplina obuhvaća više načina streljaštva, uključujući potezanje iz futrole i pucanje u pokretne mete. Najbolja sportašica je narednica Twyla Sears, bacačica čija je vojna ekipa softballa pobijedila na amaterskom prvenstvu zapadnog dijela SAD-a. Proglašena je i članicom ideognog softball tima.

USAF

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morf.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@morf.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morf.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morf.hr)

Urednici rubrika: Marija Alvir

(marija.alvir@morf.hr), Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Novinari: Leida Parlòv, Milenka Pervan Stipić

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morf.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Redaktor: Danica Pajić

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 4568-699;

fax: 4551-852

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.**AKD Tisak:**

AKD Agencija za komercijalnu

djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@morf.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2005.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**Obilježena 14. godišnjica
HRZ-a i PZO-a**

"Svjestan sam da zrakoplovna tehnika, oprema i sustav održavanja nisu na željenoj razini, znam da niste u potpunosti zadovoljni standardom i stambenim zbrinjavanjem. No, za njihovo je potpuno rješavanje potrebno mnogo strpljenja i ustajnosti...", rekao je predsjednik Mesić

Strana 4

Božićna poruka vojnog biskupa mons. Jurja Jezerinca

Biblijski pogled na čovjeka otkriva nam još jednu vrlo važnu činjenicu. Dijalog, naime, danas toliko istican i toliko tražen, nažalost možda nikada nije bio tako daleko od čovjeka. Biblijski naglasak da je čovjek biće u susretu želi nam reći da se taj susret dođa u dijalogu - razgovoru...

Strana 6

Modernizacija oružanih snaga u tranzicijskim zemljama

Potreba transformacije proizlazila je iz novih strateških okolnosti u Europi kojoj više ne prijeti sukob blokovskih razmjera, današnje su opasnosti druge prirode

Strana 21

Novi britanski i francuski nosači zrakoplova

Iako je CVF projekt započeo kao britanski program, zbog interesa francuske ratne mornarice da napravi gotovo identičan nosač zrakoplova, postoji vrlo velika mogućnost da će se pretvoriti u međunarodni

Strana 22

Naslovnicu snimio Josip KOPI, Ured Predsjednika RH

U zrakoplovnoj bazi Pula obilježena 14. godišnjica HRZ-a i PZO-a

Dokazali ste da zaslužujete najbolje

“Svjestan sam da zrakoplovna tehnika, oprema i sustav održavanja nisu na željenoj razini. Isto tako znam da niste u potpunosti zadovoljni standardom i stambenim zbrinjavanjem. No, za njihovo je potpuno rješavanje potrebno mnogo strpljenja i ustrajnosti. To od vas i tražim. Ali tražim još nešto, i to od najviših dužnosnika i časnika u sustavu obrane. Tražim da na savjestan, profesionalan i nadasve ljudski način vode i usmjeravaju vaše karijere. Svojim ste dosadašnjim radom i uspjesima dokazali da zaslužujete najbolje”, rekao je predsjednik Mesić na svečanosti obljetnice

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Unazočnosti predsjednika Republike i vrhovnog zapovjednika OS RH-a Stjepana Mesića, načelnika GSOS-a RH general zbora Josipa Lucića, državnog tajnika MORH-a Mate Rabotega, zapovjednika HRZ-a i PZO-a general bojnika Viktor Koprivnjaka te brojnih drugih visokih civilnih i vojnih dužnosnika i predstavnika Crkve, u Zrakoplovnoj bazi Pula 9. prosinca svečano je obilježena 14. godišnjica HRZ-a i PZO-a.

Predsjednik Mesić je izrazio zadovoljstvo što je za mjesto proslave izabrana Pula čija je dugogodišnja zrakoplovna tradicija iskazana i vrlo važnom ulogom tijekom Domovinskog rata. Ukratko se osvrnuo na povijest stvaranja Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, što se na početku rata činilo kao nemoguća misija, ustvrdivši da se us-

pjesi HRZ-a nisu zaustavili na sjajnim pothvatima tijekom Domovinskog rata. “Zarana ste shvatili važnost i nemovnost školovanja pilotskog kadra. Stoga nije čudno da ovako mlado zrakoplovstvo ovih dana promovira prve borbene pilote školovane u samostalnoj Hrvatskoj. To nije samo njihov uspjeh, to je postignuće svih vas, to je ogledalo svih vaših napora i zalaganja”, rekao je predsjednik Mesić obraćajući se pripadnicima HRZ-a u svečanom postroju u 92. ZB Pula. Izrazio je i nadu da će uskoro u potpunosti zaživjeti projekt “Nebo”, te da će svi radari FPS-117 biti povezani u zajednički sustav motrenja našeg zračnog prostora, a pozdravio je i početak pregovora o nabavi višenamjenskih helikoptera kojima će helikopterske eskadrile lakše provoditi sve svoje zadaće.

Za probleme s kojima se HRZ susreće predsjednik Mesić je rekao da su posljedica gospodarskog trenutka u državi, ali i povremenih zastoja u obrambenim reformama. “Svjestan sam da zrakoplovna tehnika, oprema i sustav održavanja nisu na željenoj razini. Isto tako znam da niste u potpunosti zadovoljni standardom i stambenim zbrinjavanjem. No, za njihovo je potpuno rješavanje potrebno mnogo strpljenja i ustrajnosti. To od vas i tražim”, rekao je vrhovni zapovjednik OS RH-a, ali je i dodao: “Ali tražim još nešto, i to od najviših dužnosnika i časnika u sustavu obrane. Tražim da na savjestan, profesionalan i nadasve ljudski način vode i usmjeravaju vaše karijere. Svojim ste dosadašnjim radom i uspjesima dokazali da zaslužujete najbolje. Dužnost je svih nas, prije svega najodgo-

Najviši uzvanici iz MORH-a i GS-a uveličali su svečanost u Puli

vornijih dužnosnika u Republici Hrvatskoj, da vam to i omogućimo". Ustvrdio je i da je u pripremi dugoročni plan razvoja oružanih snaga, koji će odrediti potrebne sposobnosti koje moramo dostići u predstojećem razdoblju, te je najavio da je predložio formiranje posebnog tijela na razini države čija će zadaća biti oblikovanje sigurnosne politike, te koordinacija i strateško usmjeravanje obrambenih reformi.

Za HRZ je državni tajnik MORH-a Mate Raboteg rekao da je visokoprofesionalna grana OS RH, te da su pripadnici HRZ-a i PZO-a u najtežim trenucima tijekom Domovinskog rata pokazali hrabrost, organiziranost i inventivnost tako da novi naraštaji mogu biti ponosni što im oni danas prenose neprocjenjivo vojno umijeće i

omogućilo remont transportnih helikoptera i aviona, kao i dio njihove modernizacije, a ispravnost i spremnost tehnike ocijenio je najvišom u posljednjih pet godina. Kazao je i da je u završnoj fazi potpuna implementacija radarskih sustava Nebo i More, te da je započet projekt njihova povezivanja sa sustavom hrvatske kontrole zračnog letenja.

Čestitke zrakoplovima na njihovom dosadašnjem napornom i uspješnom radu uputio je i načelnik GSOS-a RH general zbora Josip Lucić. Podsjetio je da je Hrvatsko ratno zrakoplovstvo nastalo u iznimno teškom trenutku, istaknuvši kako je tada a i danas najvažniji bio ljudski čimbenik. General Lucić je rekao da su reforme oružanih snaga završene i da one prelaze u fazu daljnje razvoja te da je najvažnije odrediti i započeti modernizaciju, a naše osoblje uskladiti sa standardima organizacija kojima težimo.

O nastanku HRZ-a, ali i svemu onome što je učinjeno u proteklih četrnaest godina, govorio je i zapovjednik HRZ-a i PZO-a general bojnik Viktor Koprivnjak. "Dolomljubje i hrabrost bili

su prvim skupinama zrakoplovaca dostatni da se prevlada prvotna nemoc i oskudica", rekao je general Koprivnjak istaknuvši kako su se uz dobro planiranje i organizaciju mogli postići dobri rezultati, neovisno o teh-

nici kojom se raspolagalo. Ocijenio je da HRZ uspješno prolazi kroz prilagodbe novom vremenu koje slijedi. Istaknuo je da se uspješno provodi školovanje zrakoplovnog i tehničkog osoblja koje će biti spremno prihvati novu zrakoplovnu tehniku. Podsjetio je da je HRZ učinkovito sudjelovao u protupožarnoj sezoni te je pridonio ukupnom smanjenju broja požara ove godine, a u sustavu spašavanja i prijevoza oboljelih i stradalih s otoka i iz drugih dijelova naše zemlje izveo je 720 letova i transportirao 280 pacijenata i 509 pratitelja. Zapovjednik HRZ-a i PZO-a je istaknuo i da su naše mlade postrojbe uspješno sudjelovale u nekoliko međunarodnih vježbi, u kojima je njihov rad ocijenjen najvišim ocjenama te je zaključio da je HRZ razvio sposobnosti potrebne za prijem nove zrakoplovne tehnologije.

Najzaslužnijim pojedincima uručene su nagrade i pohvale, a potom su svi uzvanici, ali i brojni posjetitelji, s velikim zanimanjem razgledali taktičko-tehnički zbor HRZ-a i PZO-a i uživali u prigodnom letačkom programu. Najatraktivniji je, naravno, bio nastup akrogrupe "Krla Oluje", koja je unatoč vjetrovitom vremenu i lošim meteouvjjetima uspjela na zadovoljstvo svih izvesti svoj atraktivan petnaestminutni program, a svoje mogućnosti su pokazale i druge letjelice HRZ-a. Sve je završilo efektnim preletom "vatrenog" MiG-a 21. ■

Pozdravljajući zrakoplovce predsjednik Mesić ih je pozvao na strpljenje i ustrajnost

ratno iskustvo. Istaknuo je i kako su pred današnjim hrvatskim ratnim zrakoplovstvom novi izazovi koji dolaze s novim misijama i zadaćama OSRH-a. Govoreći o opremanju i modernizaciji HRZ-a i PZO-a državni tajnik Raboteg između ostalog je rekao da je Ministarstvo obrane, iako uz ograničena proračunska sredstva,

Let u pobjedu

U povodu obilježavanja 14. godišnjice HRZ-a i PZO-a 12. prosinca je u Galeriji "Zvonimir" otvorena prigodna izložba pod nazivom Let u pobjedu. Kako je rekao jedan od autora, Siniša Pogačić, izložene su makete i fotografije koje će i sudionicima tih događaja i običnim posjetiteljima dočarati prilike i vrijeme koji su iza nas, a koji dokumentirano svjedoče o stvaranju Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane. U uvodnom dijelu govorio je general bojnik Viktor Koprivnjak, a izložbu je otvorio ministar obrane Berislav Rončević. Iako su njegove riječi

ljive fotografije snimili su zrakoplovni entuzijasti, ali i stručnjaci za zrakoplovnu povijest Josip Novak i Vojislav Jereb.

Nadamo se da će umjesto šture povijesti nastanka Hrvatskog ratnog zrakoplovstva učenici naših škola imati prigodu posjetiti ovu izložbu otvorenu do 17. prosinca.

M. VUKOVOJAC

bile prigodne, u skladu s događajem, ne može se ne istaknuti iskrenost emocija i ozbiljnost misli koje je tom prigodom izrekao. U izradi maketa sudjelovali su članovi Maketarskog kluba Slavoljub Penkala iz Zagreba, a najveći broj maketa za izložbu izradio je maketar iz Buja Oliver Stritar. Upravo nevjerljatno doj-

Božićna poruka vojnog biskupa mons. Jurja Jezerinca

Božić - obnova dijaloga

Boga i čovjeka

Draga braćo i sestre, pripadnici naše vojne biskupije!

Dok nas i ove godine bude prožimala radost Božića, zbog "čovjekoljublja Spasitelja našega, Boga" (Tit 3,4), obnavljat ćemo ponovno misterij koji nam evanđelist Ivan jednostavnim riječima daje na razmišljanje: Riјeč tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu - slavu koju ima kao Jedino-rođenac od Oca - pun milosti i istine (Iv 1,14). Kada dublje ulazimo u tu istinu, koju svake godine slavimo u tajni Božića, onda s pravom postavljamo pitanje: Tko je zapravo čovjek i odakle mu toliko dostojanstvo da je "u punini vremena" i sam Bog htio postati čovjekom? Ovoga Božića, upravo o toj istini - o dostojanstvu čovjeka i svemu onome što iz toga dostojanstva izlazi - želim zajedno s vama razmišljati.

1. Biblijam nam govori o čovjeku kao Božjem stvorenju. Kako Bog stvara čovjeka, nije predmet vjere, to je predmet znanosti, ali predmet vjere jest da je čovjek Božje stvorenje, da je Bog stvorio svijet poradi čovjeka, da Bog neizmjerno ljubi čovjeka, da ga hoće za svoga suradnika i da upravo iz toga izlazi čovjekovo dostojanstvo. Biblijam ne može dopustiti da čovjek i u jednom trenutku postane stvar, roba, predmet, porobljen. Jer, stvoren na sliku sličnosti Božje, čovjek u sebi nosi odsjev Božji, koji je označen slobodom, razumom i voljom.

U biblijskom načinu razmišljanja susrećemo još jednu istinu, koju je

čovječanstvo tijekom povijesti, odbacujući Božji pogled na čovjeka, odbacivalo na svoju štetu. A to je ona prvobitna istina o ženi kao "nerazdvojnoj pomoći mužu", odnosno jedinstvenoj cjelini njegova bića, što je izraženo riječima muškarčeva udivljenja: "Evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mojega!" Biblijski nauk o čovjeku jednostavno ističe da čovjek kao osoba nije ni muškarac ni žena, nego tek zajedno muškarac i žena jesu čovjek. Biblijam, očito, ističe to jedinstvo u različitosti, odnosno međusobnu "ovisnost" muškarca i žene da bi se dogodio "čovjek".

Čovjek - biće dijaloga

2. Biblijski pogled na čovjeka otvara nam još jednu vrlo važnu činjenicu. Upravo zato što se čovjek događa u svojevrsnoj međuovisnosti i ostvaruje u susretu, čovjekova je bitna dimenzija da je biće dijaloga. Dijalog, naime, danas toliko istican i toliko tražen, nažalost možda nikada nije bio tako daleko od čovjeka. Biblijski naglasak da je čovjek biće u susretu želi nam reći da se taj susret događa u dijalogu - razgovoru.

3. Odnos prema Bogu ne umanjuje njegov odnos prema čovjeku, dapače, još ga više produbljuje, jer u Bogu i po Bogu čovjek se doživljava više čovjekom, oslobođen svih svojih samodostatnosti i egoizama. Nažalost, Sotoni, koji je već bio prekinuo svoj dijalog i odnos s Bogom, smatrajući se samodostatnim i odbacivši relaciju Stvoritelj - stvorenje, nije bilo dosta zlo koje je sebi i svojim anđelima učinio pa želi to svoje zlo prenijeti i na čovjeka. U čemu je zapravo bit

prvoga grijeha? Kada dublje uđemo u poruku Biblike vidjet ćemo da je početak svakog zla zapravo u ohoholj samodostatnosti kojom se prekida odnos i razgovor između čovjeka i Boga. Tako se postavivši, čovjek želi postati Bog i prisvojiti atribute koji mu ne pripadaju, želi bez odgovornosti odvojiti se od drugoga i sam u potpunoj "slobodi" preuzeti ulogu Stvoritelja. Ali posljedica je toga raskid dijaloga, ne samo u odnosu čovjek - Bog, već i u odnosu čovjek - čovjek.

4. Ipak, trebamo ustvrditi da Bog, kojemu Ivan jednostavno daje ime "Ljubav", ljubi čovjeka i onda kada čovjek bježi od Njega, kada mu se čovjek suprotstavlja. Bog neprestano traži nove putove da uspostavi dijalog s čovjekom. Od čovjeka zahtijeva samo jedno - da se ne skriva pred Njim, da ne bježi od Boga. Čuti nečiji glas i sakriti se od straha, znak je da je čovjek već prije u sebi, u svojoj savjesti, raskinuo s onim koji mu dolazi u susret. Čak i onda kad drugi ne dolazi da nas zarobi nego da nam bude na raspolaganju u našoj potrebi i nedostatnosti.

Čovjek - neizmjerna i neponovljiva vrijednost

5. Taj novi dijalog ima svoj početak u susretu neba i zemlje po jednoj Ženi. U Lukinu evanđeoskom opisu Marijina navještenja (Lk 1,26-38) očita je prava suprotnost onome što se dogodilo u Raju zemaljskom. Tada je kod Adama, zbog neposluha i nesuradnje s Bogom - zato se od straha sakrio - došlo do prekida odnosa s Bogom te do lutanja i ponižavanja u međuljudskim odnosima. U Lukinu

izvješću događa se suprotno: uspostavlja se dijalog, premda Marija u početku ne razumije potpuno ono što joj Andeo govori. Ipak, ona se ne priklanja ni jednom krivom putu: niti ponudu prihvaća u slijepoj poslušnosti, niti je odbacuje zato što ne razumije. Marija postavlja pitanje, otvorena je spoznaji koju joj Bog nudi i ona traži razjašnjenje. Njezino pitanje: "Kako će to biti kada ja muža ne poznajem?", jest otvoreno traganje za istinom koju ona u tome trenutku ne može shvatiti. Bog prihvatača upravo takav stav i dijalog. On ne želi slijepu poslušnost, utemeljenu na čovjekovu strahu od vlastite nutrine koji smatra dobrim unaprijed sve slijepo prihvatići da nadređeni ne bi doznao za njegovu duhovnu bijedu.

6. Upravo tu istinu htio nam je objaviti Isus Krist. U postupnosti objave koju Bog pedagoški objavljuje o sebi i o čovjeku, u Isusu Kristu dogodila se "punina" objave i "punina" istine. Što nam Isus govori o čovjeku?

Najprije to da je čovjek, jer je slika sličnosti Božje, neizmjerna i neponovljiva vrijednost. Zatim nam govori da Bog neizmjerno ljubi čovjeka. Isus nas želi upozoriti na to da čovjeka unaprijed ne svrstavamo u određene skupine i da ne cijenimo druge po ljudskim mjerilima. On sam bira svoje učenike baš među onima koji su, na određen način od elitnih pismoznanaca i farizeja, bili ubrojeni među manje vrijedne. To su ribari, carinici, bludnice. On upravo u njih ima neizmjerno povjerenje, tvrdeći da mu je čovjek kao takav veoma važan, i to čovjek koji je spreman s Njime ući u dijalog, čovjek koji unaprijed nikoga ne otpisuje i ne svrstava drugog čovjeka među nepodobne.

Žena - "druga polovica čovjeka"

7. Zato je kršćanstvo svojim stvom već od početka nagrizalo tadašnje robovlasničko društvo. Kršćani neće moći prihvatići cara za Boga jer bi to bilo vraćanje na početke Adamova pada. Kršćanstvo

je odbacilo robovlasništvo jer ono je nijekanje Kristova nauka: "svi ste vi braća". Zbog toga kršćanstvo nikada u povijesti nije moglo prihvatići totalitarna društvena uređenja i ideologije. Isto tako su i danas Kristovim učenicima neprihvatljive nekakve "nove paradigme" i svjetonazorske zablude tzv. Novog doba, kao i globalni preustroj svijeta koji bi ponudio sigurnost na štetu osnovnih ljudskih prava i slobode.

8. Kršćanstvo je, također, svojim propovijedanjem i svojim životom vratilo dostojanstvo ženi. Usmjerujući ljudsko razmišljanje na same početke stvaranja - gdje je rečeno da će "čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu" i da će dva raznospolna bića biti jedno tijelo (v. Post 2,24) - Bog po sv. Pavlu poučava muževe: "Ljubite svoje žene kao što je Krist ljubio Crkvu te sebe predao za nju da je posveti" (Ef 5,25). Žena, po Kristovoj zamisli, više nije ropkinja, ni služavka, već je ona "druga polovica čovjeka" te se oboje, po jedinstvenom neistospolnom dijalogu, ostvaruju i kao čovjek Božji i kao osoba. Upravo zato je sam Isus Krist ponovio i uzvisio onaj temeljni plan s početka stvaranja da će "njih dvoje biti jedno tijelo" koje nikada ni jedan "čovjek neka ne rastavlja" (v. Mt 19,6).

Opredijelimo se u životu za ono što je bolje, a ne za ono što je ugodnije

9. U svjetlu te Božje objave vidimo koliko nam je takav način razmišljanja osobito potreban danas, kada je čovjek, kao nekada Adam, izvrgnut opasnoj napasti da prekine dijalog sa Stvoriteljem, da odbaci sve norme koje su od Stvoritelja postavljene u naravni zakon te da u "slobodi", "neovisnosti" i "autonomiji" bez Boga zagospodari svijetom. Stoga je danas za čovjeka najveća opasnost upravo ona kušnja koja nam je otkrivena u Adamovu padu, a očituje se u nastojanju da se izbori neovisnost o drugome, bio to Stvoritelj ili čovjek. Zato suvremeni čovjek - izlo-

žen svakodnevno privlačnim ponudama "diktature relativizma", na što stalno upozorava papa Benedikt XVI, u liberalnom okruženju gdje mediji pretjerano reklamiraju individualizam - uporno želi ono što je "lakše" i traži "široki" put lagodnog života, teži samo za onim što zadovoljava njegov trenutačni užitak.

10. Stoga, evo nam putokaza uz ovaj Božić, dragi moji vjernici, pripadnici vojno-redarstvenih snaga. Pozvani od Krista, opredijelimo se u životu za ono što je bolje, a ne za ono što je ugodnije. Jer, upravo povezanost s Kristom kroz povijest bila je ključna za naš opstanak, učinila je da smo nadvladali sve protivštine i ostvarili povjesni san o slobodi i državi Hrvatskoj. Upravo zato, ovoga Božića ponovno pogledajmo je li naš životni stav i temeljno opredijeljenje ono što nam Bog poručuje o sebi i o nama. Ovo je trenutak da do kraja prihvatićemo Njegov put, Njegovu istinu i Njegov život.

U duhu i mislima povezan s Vama, gospodo ministri, gospodine načelnice GS-a, gospodine ravatelju policije, gospodo državnim tajnicima i pomoćnicima ministara, gospodo generali i admirali, gospodo časnici i dočasnici hrvatske vojske i policije, dragi vojnici i policajci, poštovani državni službenici, poštovani branitelji i umirovljenici, iskreno Vam svima želim da po Isusovu Rođenju spoznate i prihvate ono što nam Bog po Isusu Kristu poručuje te da u nastojanjima svakodnevnog života uspijete kroz naš zajednički rad ostvariti Božju sliku o čovjeku.

S tim željama nazivam Vam sretan Božić i blagoslovljenu novu 2006. godinu!

Mons. Juraj Jezerinac,
vojni ordinarij

Božićni domjenak za djelatne i umirovljene generale

snimio Davor KIRIN

U prigodi božićnih i novogodišnjih blagdana ministar obrane Berislav Rončević i načelnik GSOS-a RH general zbora Josip Lucić s najbližim suradnicima organizirali su 12.

prosinca u MORH-u božićni domjenak za djelatne i umirovljene generale OS RH-a.

Ministar obrane je izrazio veliko zadovoljstvo što su se generali pozivu odazvali u velikom broju, te im se zahvalio na doprinosu koji su dali u obrani i stvaranju neovisne i samostalne Republike Hrvatske. "Vi ste učinili da san hrvatskoga naroda potraje i uvjereni smo da će trajati još stoljećima," rekao je ministar Rončević, te je izrazio želju da susreti generalskog zbora i visokog časničkog zbora postanu tradicionalni. Istaknuo je da su u ovoj godini postignuti izvrsni rezultati, te ju je ocijenio vrlo dobrom.

Sve najbolje generalima i njihovo

vim obiteljima u sljedećoj godini poželio je i načelnik GSOS-a RH general zbora Josip Lucić. "Osobito mi je zadovoljstvo pozdraviti sve vas koji ste od osamostaljenja Republike Hrvatske do danas svojim radom, znanjem i sposobnošću pri-donijeli izgradnji naših oružanih snaga i oslobođanju naše domovine, ali isto tako i daljnjem razvoju i transformaciji OS prema temeljnim ciljevima koji su postavljeni pred nas, a to su članstvo u EU-u i NATO-u" rekao je general Lucić.

Svečarskom ugođaju na božićnom domjenku pridonio je i nastup klape HRM-a "Sveti Juraj".

L.PARLOV

Izaslanstvo Glavnog stožera OSRH-a posjetilo NR Kinu

Protokol obogaćen kulturnim sadržajem

U sklopu bilateralne vojno-vojne suradnje, izaslanstvo Glavnog stožera OSRH-a predvođeno načelnikom, generalom zbora Josipom Lucićem boravilo je od 26. studenoga do 3. prosinca u službenom posjetu NR Kini.

Među članovima hrvatskog izaslanstva bili su i pomoćnik ministra obrane za obrambenu politiku Igor Pokaz, zamjenik zapovjednika HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, zapovjednik 5. korpusa HKoV-a brigadni general Josip Zvirotić te brigadni general Mate Pađen, načelnik Uprave J-5 i brigadir Zdravko Andabak, zapovjednik ZSS-a "Blago Zadro".

Tijekom sedmodnevног boravka u

Kini, načelnik Glavnog stožera sa svojim izaslanstvom sastao se sa čelnicima kineske vojske i ministarstva obrane, a protokolarni sastanci s ministrom obrane, generalom zbora Caom Gang-chuanom i načelnikom glavnog stožera kineskih oružanih snaga, generalom zbora Liangom Guanglieom protekli su u duhu dobrih hrvatsko-kineskih odnosa i završili razmjrenom prigodnih darova.

Hrvatsko je izaslanstvo posjetilo i Akademiju vojnih znanosti u Pekingu, gdje su ih čelnici akademije upoznali s reformama unutar kineskih oružanih snaga, te 3. diviziju pekinškog garnizona, kao i Vojnu akademiju u Xi'anu, kineskom gradu u kojem im je u ulozi domaćina bio zapovjednik tamošnjeg vojnog područja provincije Shaanxi. Hrvatsko je izaslanstvo posjetilo i grad Shenzhen, gdje su se susreli

sa zapovjednikom lokalnog garnizona, a nisu propustili prigodu posjetiti i Hong Kong, koji im je ujedno bio posljednje odredište u Kini.

Dakako, službeni je posjet tim kineskim gradovima za naše izaslanstvo imalo i onu drugu, kulturnu dimenziju. Uz protokolarne sastanke bilo je vremena i za obilaske pojedinih kulturnih znamenitosti, među njima Nebeskog hrama i Ljetne palace u Pekingu te znamenitog Kineskog zida, kao i povjesno-vojnih muzeja u pokrajini Shaanxi, a imali su prigodu razgledati Hong Kong sa 554 metra visokog vrha obližnjeg brda Victoria. Bio je to uzvratni posjet u sklopu hrvatsko-kineske vojne suradnje, uz službene protokolarne susrete i bogat kulturni sadržaj.

MARIJA ALVIR

snimio Dražen JOŽEF

snimio Dražen JOŽEF

U spomen na prvog hrvatskog predsjednika

U povodu 6. godišnjice smrti prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana 10. prosinca u Starogradskoj vijećnici održan je komemorativni skup u nazoznosti najviših državnih dužnosnika.

Tom prigodom premijer Ivo Sanader kazao je kako će djelo Franje Tuđmana biti zlatnim slovima upisano u hrvatsku povijest. "Ne smijemo zaboraviti doprinos predsjednika Tuđmana i hrvatskih branitelja osamostaljenju i obrani samostalne hrvatske države. U njihovim djelima i tim događajima trebamo tražiti nadahnuće i poticaje za budućnost. Ne pozivam vas da živimo u prošlosti, nego da iz nje učimo kako bismo izbjegli zamke koje će se sigurno postavljati Hrvatskoj na putu u budućnost", kazao je premijer Sanader.

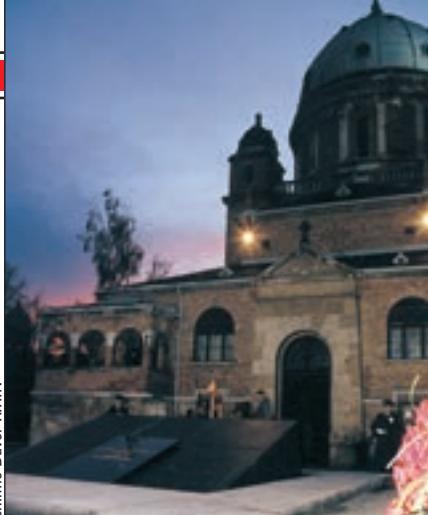
Misu zadušnicu služio je u crkvi sv. Marka mons. Juraj Jezerinac kazavši tom prigodom: "Svaka smrt, pa tako i smrt pokojnog predsjednika Franje Tuđmana ima svoju poruku. On jeiza sebe ostavio svoje djelo ostvareno ges-

lom: sve za Hrvatsku, Hrvatsku ni za što. Spominjući se godišnjice smrti dr. Franje Tuđmana, spominjemo se ne samo osobe koja je ostavila neizbrisiv pečat u povijesti hrvatskog naroda nego i svih branitelja koji su se žrtvovali za Hrvatsku", rekao je biskup Jezerinac. Uz brojne štovatelje prvog hrvatskog predsjednika na misi zadušnici bili su i članovi hrvatske Vlade na čelu s premijerom Ivom Sanaderom.

Na grob dr. Franje Tuđmana na zagrebačkom groblju Mirogoj vijence su položili i svijeće zapalili brojna izaslanstva, predstavnici grada, udruga, mnogobrojni štovatelji i obitelj.

V.P.

snimio Davor KIRIN

Počela vježba "Viking 05"

"Viking 05" je računalno potpomognuta vježba stožernog tipa, najveća u Europi ove godine, i traje od 5. do 16. prosinca.

Organizirana je u duhu Partnerstva za mir, a u njoj djelatno sudjeluje deset simulacijskih središta iz osam zemalja (Finska, Francuska, Hrvatska, Irska, Slovenija, Švedska /uključena s tri središta/, Švicarska i Ukrajina) uz ponešto neizravniju prisutnost i cijelog niza drugih država. Glavnu ulogu u organiziranju vježbe imaju pripadnici oružanih snaga Kraljevine Švedske, zemlje bogate vojne tradicije te vrlo visoke razine vojnotehničke opremljenosti.

Vježba je službeno otvorena 7. prosinca u Taktičkom-simulacijskom središtu, a prigodom programu su nazočili general bojnik Dragutin Repinc, načelnik stožera KoV-a; predstavnici Ratne škole i Zapovjedništva za izobrazbu i obuku KoV-a i Zapovjedništva za zdrženu izobrazbu i obuku. Uz to, treba spomenuti i predstavnike oružanih snaga Švicarske Konfederacije te Kraljevine Švedske, koji su, radno predstavljajući svoje zemlje, uvelike pri-donijeli održavanju vježbe.

Vježba se sastoji od nekoliko funkcionalnih faza. Njezinom su početku prethodile opsežne pripreme, kako vježbovnog sustava tako i scenarija koji će se proigravati, te postupno stavljanje u punu funkciju pojedinih simulacijskih središta. Vježbovna aktivnost kulminira punim međunarodnim umreženim djelovanjem od 12. do 15. prosinca.

U službeni je posjet sudionicima simulacije 8. prosinca stigao švedski brigadni general Ekenberg, čelnik evaluacijskog segmenta

zdržanog zapovjedništva vježbe. On je izrazio veliko zadovoljstvo viđenom profesionalnošću, učinkovitošću i entuzijazmom sudionika iz sastava OS RH te civilnih organizacija (Crveni križ, UNHCR, MUP, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, mediji), već tradicionalno prisutnih na vježbama ovakvoga tipa.

I.TABAK

Čestitka ministra obrane

Povodom nadolazećeg velikog kršćanskog blagdana svim djelatnicima Ministarstva obrane i njihovim obiteljima želim čestit Božić te uspješnu 2006. godinu, kako u profesionalnom tako i u privatnom životu.

Za nama je godina ispunjena naporima svih nas, radi izgradnje i jačanja obrambenog sustava i reforme oružanih snaga. Uspjeli smo kroz Strategijski pregled obrane utvrditi stanje hrvatskog obrambenog sustava, definirati будуće zadaće i misije oružanih snaga te odrediti strateške smjernice daljnog razvoja.

I u idućoj godini, kada nas očekuju još odgovornije i složenije zadaće, nadam se i uvjeren sam da će vaš doprinos postizanju visokih obrambenih standarda biti nemjerljiv.

Našim pripadnicima mirovnih misija upućujem posebnu čestitku, a njihovim obiteljima zahvaljujem na podršci i razumijevanju koju pružaju svojim najmilijima, jer su u ovo blagdansko vrijeme daleko od njih. Neka im zadovoljstvo i utjehu pruži njihov neupitan i u svijetu prepoznan profesionalizam i časno obavljanje svih zadaća povjerenih im u svrhu stvaranja i očuvanja mira i stabilnosti diljem svijeta.

Sretan i blagoslovjen vam Božić te sretna Nova godina.

Ministar obrane
Berislav Rončević

snimio Davor KIRIN

Operacija pomoći i zbrinjavanja

Ulazak u Muzaferabad na prvi pogled ne izgleda tako loše, jer su sada mnoge ruševine raščišćene, mrtvih i ranjenih na ulicama više nema, nestala je sva ona silna zbrka i kaos koji su tih dana vladali gradom

Iz Pakistana Zlatko SUDIĆ

Nazad u Muzaferabad. Trenutno jedna od najvažnijih zadaća je pomoći pri zbrinjavanju unesrećenih i stradalih tijekom potresa u kojem je po zadnjim podacima život izgubilo oko 73 000 ljudi, nekoliko desetaka tisuća ih je ranjeno, a više od tri milijuna je ostalo bez krova nad glavom. Naša misija, kao i mnoge druge organizacije, daje svoj doprinos navedenoj zadaći, pa je tako i naš Šare jedan od onih koje iduća dužnost vodi natrag na mjesto gdje je bio za vrijeme potresa. Ula-

rena jer je pretrpjela velika oštećenja tako da smo i mi ovdje beskućnici koji poput mnogih drugih imaju svoj šator u kampu. Dok auto polako klizi gradom pokušavam se prisjetiti Muzaferabada kakav je prije bio, u daljinu se vidi bolnica koja je vidno oštećena, a dijelovi su evakuirani i smješteni u šatorima u dvorištu u neposrednoj blizini oštećene zgrade. Dobar dio starog osoblja više nije tu, pa je vojska, kako bi osigurala nesmetan rad prijeko potrebne bolnice, dovela pojačanja iz drugih neoštećenih krajeva zemlje. Tu su i američki marinci i inženjeri koji svojim modernim strojevima i moćnom mehanizacijom raščišćavaju ruševine u cijelom gradu. Stajemo i pitamo ih za lokaciju kampa, ali ova skupina nije sigurna gdje je on točno. Nakon nekoliko sekundi prilazi nam američki narednik i pozdravlja nas hrvatski:

"Dobar dan!" Pomalo zbumjen pitam ga otkud zna naš jezik, a on kaže kako je prošle godine bio na Slunju, gdje je gradio ceste i vodovod u okolini poligona, te dio infrastrukture na samom poligonu i na kraju napominje kako bi se vrlo rado opet vratio u Hrvatsku.

Nakon još malo vozanja uokolo, napokon nalazimo UN-ov kamp koji je smješten na velikom, mislim nogometnom igralištu. Ubrzo nas odvode do šatora gdje preuzimamo naš dio posla - pratimo humanitarnu situaciju i planiranja, a to pokriva i vođenje evidencije o razmještaju domaćih i stranih postrojbi koje se trenutačno nalaze u ovom području. Alberto, Talianjan kojeg mijenjam objašnjava mi što će raditi u idućem razdoblju. Posao kreće rano ujutro, počinje s nekoliko brifinga koji se održavaju s velikim

šefovima ove operacije iz vojnog i civilnog dijela, a navečer dan također završava brifinzima sa šefovima pojedinih cluster-a.

Cluster

Cluster je neko područje za koje su UN-ove agencije zadužene, npr. hrana, sklonište, voda i sanitarije, sigurnost, obrazovanje...uglavnom gomila novih pojmoveva, striktno humanitarnih i meni totalno nepoznatih. Gdje je streljivo, gorivo i mazivo, itd.... sve ono što mi u vojsci imamo. Ovdje toga nema. Trebalо mi je nekoliko dana da shvatim kako ovo sve funkcioniра i kako UN-ove agencije rade. Glavna je OCHA (Ured za koordinaciju humanitarnih aktivnosti). Naša postaja surađuje izravno s njima. Koordiniramo i spajamo pakistansku vojsku sa civilima, kao i međunarodne postrojbe koje se tu nalaze, mi smo veza između vojske i civila. Između ostalog na području okruga Muzaferabad nalaze se američka vojna bolnica (MASH), američka inženjerija, Kanađani sa svojim mobilnim zračnim medicinskim timovima i timovima za pročišćavanje i opskrbu vodom, Austrijanci s postrojbom za opskrbu i pročišćavanje vode, australiska vojna bolnica, katarska postrojba za opskrbu vodom.... sva sila raznoraznih vojski. Mi pratimo njihove aktivnosti i koordiniramo ih sa civilima kako ne bi došlo do zbrke i preklapanja aktivnosti. UN-ove agencije su također podijeljene po clusterima. WFP za hranu, IOM za skloništa, UNHCR za kampove, vodu i sanitarije, UNICEF za obrazovanje... a tu se nalazi i gomila nevladinih organizacija (NGO) iz Turske, Kanade, Njemačke, Pakistana, UK... Stalno se mijenja, dolaze novi i odlaze stari. Oni su ti koji rade na terenu, i to na temelju ugovora s UN-om. Nalaze donore i planiraju gdje i kako će se uključiti u operaciju, a NGO na terenu dijele pristiglu pomoć. Na prvi pogled komplikirano, ali nakon nekoliko dana sve postaje prilično jasno.

Vojni promatrač u razrušenom gradu

zak u Muzaferabad na prvi pogled ne izgleda tako loše, jer su sada mnoge ruševine raščišćene, mrtvih i ranjenih na ulicama više nema, nestala je sva ona silna zbrka i kaos koji su tih dana vladali gradom. Neke stvari se brzo vraćaju u normalu, pa tako možemo vidjeti da neki dućani i obrti opet rade kao da se ništa nije dogodilo, iako je primjetna nevjerica i strah na licima ljudi koje srećemo uz cestu.

I promatrači pod šatorom

Prva zadaća ovdje jest pronaći novonastali UN-ov kamp u kojem su smješteni svi oni koji se bave ovom vrstom posla. Naša postaja je zatvo-

Posjet zapovjednika snaga misije

Posljednji događaji, kao i sve očitije nasilje u gradovima diljem Zapadne Sahare, ali i nedavne demonstracije u neposrednoj blizini crte razdvajanja Kraljevske marokanske vojske i FPOL-a, bili su glavni povodi za još jedan posjet zapovjednika snaga misije, danskog generala Kurta Mosgaarda. Uz njega su stigli i administrativni pomoćnik te vojna savjetnica, bojnica Kirsten Bach, koja se na području misije nalazi tek odnedavno

Iz Zapadne Sahare Karlo PILKO

Na putu za Bir Lahlou kod stijene iz davnih civilizacija

Kao i uvijek priređen je svečani postroj u zračnoj luci Tindouf, te praćena kolona UN-ovih vozila prema našem sjedištu. Kada kažem praćena, mislim na alžirske žandarmerijske snage koje redovito obavljaju tu zadaću. Nakon dolaska u bazu i kratkog odmora, te preuzimanja zadaća za taj dan, zadužen sam da povedem generala i ostale goste u obilazak grada. Naš zapovjednik, smatrao je da sam najpogodniji za takvu zadaću jer sam sada, nakon gotovo šest mjeseci službe u Tindoufu, najstariji časnik ali i onaj koji dobro poznaje grad u cjelini. Pokušao sam to obaviti bez pratinje žandara, ali nakon nekoliko kilometara dva žandarmerijska vozila s uključenim sirenama stvorila su se ispred iiza nas te tako preuzeala pratinju.

Razgovori u Ministarstvu obrane

Protokol je protokol, a naši su gosti ostali uskraćeni za obilazak dijela grada s guvernerovim objektima i objektima alžirske vlade, nazovimo to nečim što sliči rezidencijalnom dijelu grada. Kako je posjet planiran do zadnje minute, tako nas je sljedeća točka vodila u Ministarstvo obrane FPOL-a u Rabouni, na susret s ministrom Mohamedom Al Buhal-

em. To nije bio samo kurtoazan posjet, jer su u vrijeme zadnjih demonstracija na crti razdvajanja učeni i FPOL-ovi prekršaji sporazuma, odnosno načinost vojnih vozila i osoba na mjestu gdje ih nije smjelo biti, tako da je to bila prigoda i za službeni protest. Nakon nekoliko sati u Ministarstvu obrane i slušanja prevoditelja svi smo bili umorni. Večer, kao i svaka druga, s tom iznimkom što nije bilo svečane dobrodošlice već posebno pripremljen objed starijeg časnika za vezu. Zajednički zaključak svih prisutnih bio je kako je i to bilo više nego dovoljno.

Posjet izbjegličkom kampu i obiteljima

Sutradan, na zahtjev generala Mosgaarda, nekolicina članova našeg tima otpratila je njega i ostale goste u izbjeglički kamp Smara u posjet jednoj obitelji. Za njega je to bilo prvo iskustvo i prvi osobni kontakt s izbjeglicama, a nama je to postala svakodnevica. Teško je dočarati stvaran osjećaj kada se posjećuju te obitelji. I nakon tridesetak godina životarenja u kampu i četrnaest godina MINURSO-a i njegovog djelovanja malo se toga promjenilo. I dalje nas dočekuju s osmijehom i širom otvorenih vrata nudeći i ono malo što imaju. Razgovori sa svim članovima obitelji i pokloni za najmlađe bili su jedino što smo im mi mogli pružiti u tom trenutku. Uz časnika za vezu Ministarstva obrane FPOL-a čekao nas je i posjet vojnom muzeju FPOL-a smještenom nedaleko od Ministarstva obrane. Jednom sam već rekao kako je muzej

inače nedostupan javnosti i da se otvara samo u sklopu protokola ili za strana izaslanstva. Ovo je bila jedna od tih prigoda. Uz vodstvo ravnatelja muzeja, general Mosgaard se imao prigode upoznati s poviješću sukoba te vidjeti kakvo je sve naoružanje rabljeno u sukobu u Zapadnoj Sahari. Time je završio i drugi dan posjeta zapovjednika. Treći i posljednji dan očekivala nas je štafetna ophodnja od Tindoufa do točke susreta s ophodnjom TS Bir Lahlou. Oni su preuzeли brigu o generalu i njegovoj pratinji. Prije samog susreta s kolegama s TS-a, poveli smo gosta do stijena na kojima su vidljivi crteži iz nekih davnih vremena. Nešto što se može usporediti sa spiljskim crtežima, samo što ovdje, na ovom terenu baš i nema špilja. Nakon pregleda ovog neprocjenjivog blaga što je ležalo svuda oko nas i sam generel je zatražio da stupimo u kontakt s odgovornima u Rabouniu kako bismo vidjeli na koji se način i štite li se uopće ti ostaci ljudske povijesti.

Srdačan susret s kolegama, kratka pauza i onda svatko svojim putem. Mi natrag u Tindouf, a oni dalje za Bir Lahlou i nakon toga u službeni posjet TS-u Mahbas kojim zapovjeđa bojnik Glavina. ■

Tim za vezu sa zapovjednikom snaga

U RACVIAC-u održan prvi sastanak radnih skupina koje će se baviti problematikom prenamjena obrane

Zajednički problem - financiranje projekata

Prenamjena obrane je termin koji se sve češće čuje u regiji. Riječ je o procesu koji obuhvaća nekoliko posebnih aktivnosti. To je ponajprije demobilizacija, odnosno smanjenje ljudstva, druga je aktivnost prenamjena vojnih objekata u civilne svrhe, a treća prenamjena vojne industrije

Toma VLAŠIĆ, snimio Davor KIRIN

zacija, odnosno smanjenje ljudstva. Riječ je o najkompleksnijem procesu u sklopu prenamjene obrane jer je tu riječ o ljudima i, bez pretjerivanja, njihovo-

■ Na završnoj zajedničkoj sjednici istaknuto je kako je prenamjena obrane vrlo bitan korak u stabiliziranju Jugoistočne Europe, te da još uvijek u većini zemalja nije prepoznana kao nacionalni problem zemlje

U Regionalnom središtu za pomoć u provedbi međunarodnih ugovora o kontroli naoružanja (RACVIAC) u vojarni "Vitez Damir Martić" održan je 6. i 7. prosinca prvi sastanak stalnih radnih skupina koje će se baviti problematikom prenamjene obrane (Defence Conversion). Radne će se skupine problemima prenamjene obrane baviti u sklopu RACVIAC-a.

Sudionici sastanka su stali članovi radnih skupina iz: Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Rumunjske i Srbije i Crne Gore, te visoki predstavnici međunarodnih institucija i organizacija (SEECP, Pakt o stabilnosti, OSCE, NATO, DCAF, BICC i Vijeća Europe).

Sastanak je počeo plenarnom sjednicom, koju je otvorio direktor RACVIAC-a, brigadni general Stergios Papoutsis. Potom su slijedila uvodna izlaganja visokih predstavnika BICC-a (Međunarodnog centra za konverziju sa sjedištem u Bonu), NATO-a i DACF-a (Centar za demokratski nadzor oružanih snaga u Ženevi). Drugi je dan nastavljen rad po radnim skupinama. Prenamjena obrane je termin koji se sve češće čuje u regiji. Riječ je o procesu koji obuhvaća nekoliko posebnih aktivnosti. To je ponajprije demobili-

vim sudbinama. Zato je tu posebno izražen humani i politički aspekt a provođenje zahtijeva posebnu pozornost i pažljivo planiranje i provedbu aktivnosti pri smanjivanju osoblja i njihovoj reintegraciji u civilni život.

Druga je aktivnost prenamjena vojnih objekata u civilne svrhe dok je treća aktivnost prenamjena vojne industrije u civilne svrhe. Slijedom toga ustrojene su tri radne skupine koje se bave trima osnovnim područjima prenamjene i to: radna skupina I - smanjenje, odnosno priprema vojnog osoblja za civilnu karijeru, koju će predvoditi Hrvatska, radna skupina II - prenamjena vojnih objekata i baza u civilne svrhe, koju će predvoditi Bugarska i radna skupina III - smanjenje, odnosno prenamjena vojne industrije u civilne svrhe, koju će predvoditi Bosna i Hercegovina. Radne skupine su jednoglasno zaključile da postoji jedinstven problem financira-

nja projekata, ističući da su neke zemlje već razvile programe i projekte vezane za prenamjenu obrane, dok su druge tek definirale problem. Radne su skupine definirale program aktivnosti za sljedeću godinu, svaka iz svog tematskog područja, sa zadaćom razvijanja regionalne mreže potpore, koncentriranja iskustava iz područja prenamjene obrane, te poticanje sponzoriranja konkretnih projekata.

Na završnoj zajedničkoj sjednici istaknuto je kako je prenamjena obrane vrlo bitan korak u stabiliziranju Jugoistočne Europe, te da još uvijek u većini zemalja nije prepoznana kao nacionalni problem zemlje, nego je zadržana u okvirima obrambenog sustava i oružanih snaga zemalja JIE. Naglašena je važnost razmatranja problema na razini države, uz obvezatno uključivanje i drugih resornih ministarstava, posebice ministarstava gospodarstva, zaštite okoliša, unutarnjih poslova, vanjskih poslova i dr., vladinih i nevladinih organizacija, te svakako uz novčanu potporu međunarodnih finansijskih institucija.

Sudionici su imali prigodu čuti zanimljivo predavanje dr. Reinharda H. Weisea iz Međunarodnog centra za konverziju u Bonu o njemačkim iskustvima u prenamjeni obrane. U Njemačkoj su reforme počele padom Berlinskog zida i bile su opsežne te su uključivale i integraciju vojske bivšeg DDR-a u OSSR Njemačke. Neke od dobrih njemačkih iskustava su angažiranje razvojačenog osoblja kao stručnih suradnika za određena područja, npr. zbrinjavanje streljiva. Naslijedene su i brojne baze i drugi vojni objekti i na istoku i na zapadu koji više nisu trebali. Njihova prenamjena išla je putem prodaje ili iznajmljivanja, a tako prikupljena sredstva rabe se za provedbu drugih procesa prenamjene obrane. ■

Novi sustav školovanja državnih službenika

Ovih dana startao je novi sustav školovanja državnih službenika iz Ministarstva obrane. Tečaj je pohađalo te uspješno položilo 12 polaznika prvog naraštaja, načelnika odjela i voditelja odsjeka iz različitih uprava i službi Ministarstva obrane

Darko MARTINOVIC, snimio Davor KIRIN

Ovih dana startao je novi sustav školovanja državnih službenika iz Ministarstva obrane. Nai-me, od 21. studenog do 2. prosinca u prostorima Centra za stručno ospo-sobljavanje i usavršavanje državnih službenika pri Središnjem državnom uredu za upravu u Maksimirskoj ulici u Zagrebu održan je napredni tečaj za državne službenike, prvi takve vrste za državne službenike iz Mi-nistarstva obrane RH. Tečaj je po-hađalo, te ga uspješno položilo 12 polaznika prvog naraštaja, načelnika odjela i voditelja odsjeka iz različitih uprava i službi Ministarstva obrane. Osnovni cilj tečaja bio je osposobljava-vanje državnih službenika za obna-šanje dužnosti razine načelnika od-jela i voditelja odsjeka u područjima upravljanja sustavima obrane, specifičnostima funkcioniranja MORH-a (NATO, SPPP), kvalitetnog komuni-ciranja i odabira, te planiranja i upravljanja poslovnim procesima, ra-dom i učinkovitošću.

Sukladno ciljevima koncipiran je i nastavni plan i program, tako da su prvu polovicu dvotjednog tečaja ispunili nastavni sadržaji Centra za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika, koje su predstavili posebno obućeni treneri iz različitih ministarstava i drugih tijela državne uprave. Kombinaci-

jom slušanja teorijskih izla-ganja, te aktivnog sudjelova-nja kroz vježbe i praktične primjere, po-laznici tečaja su imali prigo-du proširiti znanja ili usavršiti vještine u područjima ko-munikacije u radnoj sredini, općim načeli-ma upravljanja - politike, stra-

tegije i planiranja, kao i u drugim područjima rada i radnih odno-sa važnim za uspješno funcioni-ranje državne uprave. Također je te-meljito predstavljen novi Zakon o državnoj službi, uz usporedbu s do-sadašnjim Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Druga polovica tečaja bila je "re-zervirana" za tematiku usko vezanu za rad Ministarstva obrane, koju su izlagali predavači iz MORH-a i GSOS-a RH, među kojima su bili i načelnik Službe za NATO i Partner-stvo za mir pukovnik Darko Spajić, zamjenik načelnika Službe za anali-ze i vrednovanje programa brigadir

Zoran Brezovac i načelnik Odjela za odnose s NATO i Partnerstvom za mir u Upravi za ob-rambeno planiranje i međunarodnu vojn-u suradnju brigadir Zvonimir Ma-hečić. Kao gost-predavač svoje iz-laganje je održao i Pjer Šimunović, po-moćnik ministricе vanjskih poslova i europskih integra-

Osnovni cilj tečaja bio je osposobljavanje državnih službenika za obnašanje dužnosti razine načelnika odjela i voditelja odsjeka

cija za multilateralu i međunarodne organizacije i nacionalni koordina-tor za NATO. U otvorenoj (katkad i polemičnoj) formi prezentirani su nastavni sadržaji iz područja NA-TO-a i to od povijesti, strukture, funcioniранja i transformacije te orga-nizacije, pa do (posebice) odnosa Republika Hrvatska - NATO u kontekstu činjenice da je budući ulazak u NATO jedan od najvažnijih stra-teških ciljeva naše države. Na kraju, sudionici tečaja educirani su i o Sustavu planiranja, programiranja i izvršenja proračuna (SPPP), bez ko-jeg je nezamisliv uspješan rad MORH-a.

Inače, Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika otvoren je u lipnju ove godine s ambicioznim ciljem da pomogne u profesionalizaciji i modernizaciji državne uprave, te kontinu-iranom usavršavanju državnih službenika kojih u Republici Hrvatskoj ima više od 50 000. Centar je izgra-den sredstvima hrvatske Vlade, uz pomoć Europske unije, tj. Europske komisije koja je donirala sredstva iz CARDS programa (pomoć europske zajednice u obnovi, razvoju i stabi-lizaciji), te pružila pomoć u obuci trenera za rad u Centru. ■

Tematiku vezanu za rad Ministarstva obrane izlagali su predavači iz MORH-a i GSOS-a RH

Godišnja konferencija zapovjednika zrakoplovstava NATO/PfP zemalja

“Air Commanders’ Conference 2005“

Ovogodišnja redovita godišnja konferencija zapovjednika zrakoplovstava NATO/PfP zemalja, u organizaciji NATO zapovjedništva CC Air Izmir, održana je u Tel Avivu u Izraelu od 14. do 17. studenog. Između ostalih, na njoj je bio i zapovjednik HRZ-a i PZO-a general bojnik Viktor Koprivnjak. To je prvi put da se jedna takva konferencija održava u zemlji koja nije članica NATO saveza

Na konferenciju su uz zapovjednike NATO i PfP zemalja, pozvani i zapovjednici zrakoplovstava zemalja Mediteranskog dijaloga (Alžir, Egipat, Jordan, Mauritanija, Maroko i Tunis). To je prvi put da se konferencija održava u zemlji koja nije članica NATO saveza. Zbog toga je zapovjednik zapovjedništva CC Air Izmir LTG Glen W. Moorhead III. u pozdravnom govoru prilikom otvaranja konferencije rekao kako se ona može smatrati i povjesnom prekretnicom. U ime domaćina nazočne je pozdravio zapovjednik izraelskog zrakoplovstva general bojnik Elyezer Shkedy. On je i otvorio radni dio konferencije prezentacijom izraelskog zrakoplovstva, te povjesnim činjenicama koje su uvjetovale njihov današnji ustroj i zadaće. Ostale teme konferencije prezentirane su kroz mogućnosti suradnje između NATO-a i zemalja Mediteranskog dijaloga, novog ustroja zapovjedne strukture NATO-a, NRF (NATO Response Force), “naučenih lekcija” iz NATO/PfP vježbe “Cooperative Key 05”, planova za buduću suradnju od 2006. do 2011., te najvažnije vježbe 2006/2007.

Za HRZ i PZO su iznimno zanimljive bile prezentacije Rumunjske i Slovenije. Zašto? Sjetimo se kako se Hrvatska 2001. godine pridružila Vilniuskoj skupini V-10 koja je trebala biti

pozvana za članstvo u NATO. No, na Praškom summitu 2002. godine pozvano je samo sedam država: Estonija, Latvija, Litva, Slovačka, Bugarska, Rumunjska i Slovenija, koje su u međuvremenu, 29. ožujka 2004. primljene u NATO savez. Budući da i RH prolazi isti put, zanimljiva su njihova iskustva i problemi tijekom tranzicije i ulaska u savez, radi lakše implementacije NATO standarda u OS RH. No, ni Hrvatska nije stajala na mjestu. U međuvremenu se uključila u nekoliko regionalnih inicijativa, npr. Američko-jadranska povelja u sklopu koje, uz zemlju partnera SAD, zemlje potpisnice RH, Makedonija i Albanija nastavljaju svoj put priključenja NATO savezu kroz MAP. Održano je nekoliko susreta na razini ministarstva obrane, načelnika GS-a, a u tijeku je i priprema zajedničkog medicinskog tima za Afganistan. O sudjelovanju i zajedničkom djelovanju zrakoplovstava PfP zemalja pohvalno se izrazio i MG David Clery u prezentaciji o naučenim lekcijama s NATO/PfP vježbe “Cooperative Key 2005”, a na kojoj je uspješno sudjelovao i namjenski tim HRZ-a i PZO-a.

Kao dio konferencije organiziran je i obilazak sajma opreme izraelske zrakoplovne industrije. Najzanimljiviji su bili štandovi tvrtki ELBIT, ELTA i SIBAT, koje nude *upgrade* helikoptera opremom za letenje u uvjetime sma-

njene vidljivosti i noću. Posao je već sklopljen s makedonskim i slovačkim zrakoplovstvom, a očita je potreba opremanja i hrvatskih helikoptera, osobito onih predviđenih za sudjelovanje u UN/NATO vođenim operacijama potpore miru. Vrlo visok stupanj razvoja ogleda se i na polju bespilotnih letjelica (UAV), koje Izraelci rabe za vrlo široki spektar zadaća. Kod nas bi mogle naći primjenu u nadgledanju granice, a posebice na moru, u nadgledanju ribolovno-ekološkog podjasa. Njihova uporaba bi zasigurno bila jeftinija od sadašnjeg nadgledanja zrakoplovima HRZ-a i brodovima HRM-a. To, naravno, ne znači da bi HRZ i PZO izgubio važnost, budući da bi se UAV rabile samo za nadgledanje. U odnosu na prošle konferencije, primjetna je promjena na bolje u odnosima NATO-a prema Hrvatskoj te povećana pažnja i interes tijekom neformalnih razgovora.

Konferenciju je zatvorio LTG Moorhead s nadom za daljnju suradnju, ali i pozivom zemljama PfP za ponudu domaćinstva konferencije iduće godine. Pri tome su pogledi “kao slučajno” skretali u pravcu zapovjednika HRZ-a i PZO-a očekujući reakciju. Hoće li HRZ i PZO biti domaćin “Air Commanders’ Conference 2006“ vidjet ćemo.

OJI

Testiranje engleskog jezika

U RACVIAC-u, u Rakiju, započela je 10. prosinca dvodnevna međunarodna konferencija "Testiranja engleskog jezika".

Riječ je o konferenciji koja se održava treću godinu zaredom, a na kojoj sudjeluju profesori i vrsni govornici engleskog jezika. Nakon susreta polaznika u Pragu i Budimpešti, ovogodišnja je konferencija

snimio Davorko KOVAC

organizirana u Zagrebu, kroz bilateralnu vojnu suradnju s Velikom Britanijom i Irskom, a u svezi s PEP (engleski projekt u mirovnim operacijama) aktivnosti i Školom stranih jezika "Katarina Zrinska" ZZIO-a. Konferenciji je nazočilo 47 polaznika iz 19 zemalja: Poljske, Azerbajdžana, Armenije, Latvije, Srbije, Kazah-

stana, Ukrajine, Litve, Estonije, Slovačke, Makedonije, Bugarske, Češke, Slovenije, Albanije, Nizozemske, Rumunjske, Kirgistana, te sudionici iz Hrvatske. Na početku prvoga dana konferencije polaznike je pozdravio voditelj PEP projekta u Hrvatskoj Phil Dexter, poželjevši svima ugodan boravak i uspješan rad. Riječi dobrodošlice polaznicima je uputio i britanski vojni izaslanik u RH pukovnik Mark Wentworth. Objašnjavajući važnost koju engleski jezik ima u suvremenom svijetu, pa tako i u vojnim sustavima, te posebice mirovnim operacijama, britanski je vojni izaslanik polaznicima poželio uspješno provedeno vrijeme, uzajamnu razmjenu iskustava, te kvalitetne rezultate primjenjive u praksi. Pozdravima dobrodošlice pridružio se i voditelj Odjela za međunarodnu suradnju u Hrvatskoj Davor Čutić, te voditeljica Odjela za testiranje pri Školi stranih jezika "Katarina Zrinska", Marijana Vučić-Pećnik. Između ostalih tijekom konferencije obrađeni su sadržaji s područja unapređenja uporabe engleskog jezika, sustava testiranja, te je uspoređena primjena nekih vrsta programa engleskog jezika.

A.DEČAK

Uručeni zlatni prsteni Ratne škole

U ZZIO-u "Petar Zrinski" 7. prosinca su uručeni zlatni prsteni Ratne škole "Ban Josip Jelačić" državnom tajniku MORH-a

Mati Rabotegu i vojnom ordinariju biskupu Juraju Jezerincu. Na prigodnoj svečanosti u vijećnici ZZIO-a prstene im je uručio izaslanik ministra obrane, pomoćnik za ljudske resurse Željko Goršić.

M.J.

Dočasnici posjetili Tigrove

Polaznici Visoke dočasnicike škole posjetili su 5. prosinca 1.gbr u Karlovcu. Tom prigodom ih je zapovjednik 1. gbr brigadir

Drago Horvat upoznao s povijesnicom brigade, a prvi dočasnici stožerni narednik Josip Barić sa zadaćama i ustrojem, dostignućima te zadaćama satnije za MVO.

B.B.

Polaganje prisege

U vojarni "Croatia" su 10.prosinca položili prisegu mladi vojnici 50. bojne ABKO, 33. inženjerijske brigade, 202. brigade PZO-a 350. vojno-obavještajne bojne, 66. bojne VP-a i Satnije za obuku vojnika vrhunskih sportaša.

Ssimpatičan uvod u svečanost pružile su Zagrebačke mažoretkinje, a zatim su uz pratnju Orkestra HV-a koji je svirao svečanu koračnicu došle postrojbe mladih ročnika. Izaslanik načelnika GSOS-a RH brigadni general Josip Stojković primio je prijavak i izveo smotru. Pročitana je prisega, a nakon što su ročnici prisegnuli, zapovjednik svečanosti bojnik Josip Beljan, zapovjednik 66. bojne vojne policije, pozdravio je nazočne, posebice ročnike koji su izrazili svoju radost u tom trenutku vedrim bacanjem kapa u zrak.

M.V.

Veliki zvuk malog sastava

Puhački orkestar HV-a održao je svoj redoviti treći koncert 6. prosinca u dvorani "Lisinski".

Cetiri skladbe koje su izvedene na koncertu imaju jednu ali važnu zajedničku karakteristiku - sve su u originalu pisane za puhačke sastave! Fanfare Richarda Straussa, s mnogo duljim opisnim nazivom "Svečani ulazak vitezova Reda sv. Ivana" - počele su jednim fascinantnim uvodom timpana, izvrsno odsviranim, koji jedva da se nazirao a ipak je bio jasan i čujan. Zatim je slijedila praizvedba skladbe Mladena Tarbuka - ujedno i dirigenta koncerta, u kojoj su i izvrsna solistica Martina Tomčić i smanjeni sastav orkestra uspjeli u punoj mjeri privući i usredotočiti pozornost publike.

U Mahlerovoj skladbi "Oko ponoći" ljepota glasa, ali i interpretacije solistice navela je publiku da zažali što je djelo tako kratko. Nakon stanke slijedila je iz-

snimio Tomislav BRANDT

vedba Mozartove serenade "Gran partita" u B - duru u kojoj je do punog izražaja došao virtuozitet članova orkestra, no pečat cijeloj večeri dala je koncentrirana izvedba pod majstorskom palicom maestra Tarbuka.

Publiku je na ulazu u dvoranu prije početka koncerta dočekao orkestar "Antun Klasinc" iz Lasinje, a u stanci je u predvorju svirao Gradski puhački orkestar Križevci. Novost koja je više nego dobro prihvaćena, stoga se nadamo da će je biti moguće održati i ubuduće. Jednom riječju izvrstan dirigent, solistica i orkestar!

M.VUKOVAC

Taktički nož Jastreb

TAKTIČKIM se nožem u stručnoj literaturi obično naziva nož koji se zbog konstrukcije i kvalitete može rabiti kao oružje i kao alat. To je obično kvalitetan nož izdržljive oštice, najčešće ubodno-rezognog tipa, koji može izdržati i grublje terenske poslove kao što je izrada skloništa, priprava drva za potpalu, kopanje, sjećenje raslinja i slično.

Hrvatska tvrtka "Kordun", specijalizirana za proizvodnju noževa, pribora za jelo, pila i sličnih metalnih proizvoda, ima u svojem proizvodnom programu i taktički nož Jastreb.

Riječ je o nožu koji ima oštricu tzv. *clip point* tipa. Oštrica noža je masivna, dužine 16,5 cm. Oštrica se nudi u dvije inačice, polirana ili s mat finišem koji se postiže pjeskanjenjem. Izrađuje se od kvalitetnog njemačkog visokolegiranog nehrđajućeg čelika 1.4116 tvrdoće

56 HRC. Postoje i dvije inačice drške, jedna je od čvrstog sintetičkog materijala, a druga je ustvari čvrsto namotana najlonska uzica. Sve inačice drške imaju rupu pri kraju kroz koju se može provesti dodatna uzica.

Masa noža je oko 250 grama, a dolazi s kožnim tokom. Uкупna dužina noža je 28 cm. Postoji inačica noža s rupom u oštici u koju se uglavi ispust na posebnom čeličnom dodatku pa se dobije priručni sjekač.

Riječ je o kvalitetnom nožu koji

prati uobičajene svjetske standarde taktičkih noževa koji su vrlo popularni među profesionalnim korisnicima. Zainteresirani mogu posjetiti i internetsku stranicu www.kordun.hr na kojoj mogu saznati više o tvrtki i proizvodnom programu.

T. VLAŠIĆ

Slovenska poljska bolnica

TVRTKA EADS je 18. studenoga objavila kako je slovenskoj vojsci dostavila poljsku bolnicu. Riječ je o bolnici modularne strukture koja se može autonomno postaviti u razna zemljopisna i klimatska područja, od polarnih do pustinjskih.

Bolnica je utemeljena na modelu

poznatom kao TransHospital koji već rabi nekoliko vojski. Nova slovenska poljska bolnica omogućava kirurško zbrinjavanje, intenzivnu njegu, RTG i UZV dijagnostiku. Ima skladište lijekova i krvi, laboratorij i jedinicu za sterilizaciju te kontejnere za smještaj pacijenata.

Također ima vlastite sustave opskrbe električnom energijom i vodom te sustav za odvođenje otpadnih voda. Postoji i mogućnost unaprjeđivanja bolnice dodatnim funkcijama, zahvaljujući modularnom pristupu.

Tako se bolnica može unaprijediti korak po korak kad se za to pokaže potreba i osiguraju sredstva. Na takav je način korisniku ostavljena velika sloboda u planiranju i nabavljanju novih elemenata. Ako se tako odluči, i osiguraju sredstva, na postojeću se bolnicu mogu lagano dodati novi elementi koji povećavaju kapacitete i mogućnosti bolnice.

Nabava nove poljske bolnice omogućava slovenskoj vojsci brzo i fleksibilno preuzimanje zadaća u sklopu NATO-a i EU-a. Tvrtka navodi kako njihov dizajn medicinskog zbrinjavanja TransHospital omogućava interoperabilnost medicinskih službi različitih oružanih snaga.

M. PETROVIĆ

EADS

Testiranje robota

U AMERIČKOJ bazi Fort Benning provode se testiranja raznih tehnologija koje bi u bliskoj budućnosti trebale ne samo učiniti život vojnika na bojištu lakšim nego i spašavati živote. Jedna od takvih tehnologija je mali izvidnički robot opremljen kamerama. Robot, nazvan Tough-bot najlakše se može opisati kao vrsta vozila na daljinsko upravljanje, donekle sličan dječjim igračkama. No, razlika je u tome što Tough-bot ima vrlo ozbiljnu zadaću.

Opremljen je s dvije kamere pa operator u zaklonu i na sigurnom mjestu može vidjeti sve što vozilo "vidi".

Tough-bot se jednostavno pošalje na područje ispred vojnika, a za koje nisu sigurni je li opasno, zaposjeda li ga protivnik koji čeka u zasjedi, ili je pak ostavio miniran

prostor. Robot je idealan za djelovanje u urbanom okruženju i pruža vojnicima nove mogućnosti. Tako se može poslati "iza ugla" da provjeri kakva je situacija, može ga se poslati da provjeri sumnjive objekte na cesti i otkrije moguću eksplozivnu napravu bez izlaganja ljudskih života. Dovoljno je malen da se može rukom kroz prozor ubaciti u zgradu, a unutar zgrade može lagano manevrirati, izbjegavati zapreke i provjeriti čekaju li skriveni protivnici.

Robot sliku šalje operatoru koji putem upravljačke konzole upravlja robotom i na malom zaslonu na konzoli gleda prijenos onoga što kamere snimaju. Konzola je vrlo malena, remenčićima se pričvrsti za podlakticu. Radni položaj omogućava prirodno i jednostavno upravljanje.

Još jedna od zanimljivih mogućnosti robota Tough-bot je da, zbog malih dimenzija, može ući ispod većine vozila i npr. stražaru omogućiti jasan uvid u podnicu vozila koje ulazi ili izlazi iz baze, zatvora ili nekog drugog štićenog objekta.

M. PETROVIĆ

JUŽNOKOREJSKA tvrtka Uconsystem predstavila je četiri nove bespilotne letjelice razvijene sredstvima tvrtke. Najmanja od predstavljenih je bespilotna letjelica RemoEye 002 mase samo dva kilograma i namijenjena lansiranju iz ruke vojnika. Pokretana je elektromotorom ko-

Nove bespilotne letjelice iz Južne Koreje

ji joj omogućava maksimalnu brzinu od 80 km/h, dolet do 10 kilometara i vrijeme ostajanja u zraku do 60 minuta. Cijeli se sustav sastoji od četiri letjelice, prenosive kontrolne postaje, četiri kontejnera za prijevoz sustava koji su namijenjeni ugradnji na vozila i jednog punjača baterija. Letjelica RemoEye 002 opremljena je dnevnom i noćnom (infracrvenom) kamerom. Posebno je zanimljivo da se ta letjelica može nakon slijetanja ponovno lansirati nakon samo jedne minute. Razvojno ispitivanje letjelice RemoEye 002 dovršeno je u studenom ove godine.

Razvoj nešto veće RemoEye 006, maksimalne poletne mase šest kilograma, okončan je u lipnju ove godine. Električni motor osigurava maksimalnu brzinu od 75 km/h i maksimalni dolet od 15 km. RemoEye 006 u zraku može ostati čak 90 minuta. Lansiranje se može obaviti ili iz ruke ili uz pomoć svojevrsne velike praćke. Vrijeme potrebno za ponovno lansiranje nakon slijetanja je tri minute. I ova letjelica ima

dnevnu i noćnu kameru.

Treća i najveća iz ove porodice bespilotnih letjelica tvrtke Uconsystem je RemoEye 015 čiji je razvoj također dovršen u lipnju ove godine. Maksimalna joj je brzina 170 km/h i maksimalni operativni dolet 50 km. U zraku može ostati četiri do pet sati. Iako joj je maksimalna poletna masa samo 15 kg opremili su je klasičnim stajnim trapom koji omogućava polijetanje i slijetanja s kratkih staza. I RemoEye ima istu izvidničku opremu kao i prije spomenute bespilotne letjelice. Južnokorejska je vojska pokazala interes za letjelice RemoEye 002 i RemoEye 006.

Uz ove Uconsystem je predstavio i bespilotnu letjelicu RemoEye H-120 koja je u stvari minijaturni helikopter. H-120 ima maksimalnu poletnu masu od 120 kg, koja uključuje i 30 kg korisnog tereta. Maksimalna brzina joj je 120 km/h i operativni dolet 50 km. Uconsystem se nada da će okončati razvoj H-120 do kraja ove godine.

T. JANJIĆ

Talijanska vojska naručila LMV

TALIJANSKA je vojska s tvrtkom Iveco potpisala ugovor o nabavi 1150 laki višenamjenskih vozila LMV pogonske konfiguracije 4x4. Vozilo, koje je već izabrala britanska vojska, u talijanskoj je dobilo ime VTLM (Veicolo Tattico Leggero Multiruolo). Ovaj je ugovor na neki način nastavak ugovora iz 2003. o nabavi 60 istih vozila.

Predaja vozila iz prvog ugovora počela je koncem 2004. a preostala će biti predana tijekom 2005. Dva prva vozila su u središtu za testiranja, a ostalih 58 ide u operativne postrojbe talijanske vojske. Pola vozila je u oklopnjoj a pola u osnovnoj, neoklopljenoj inačici.

Oklopljena vozila odgovaraju STA-

NAG 4569 Level 3 standardu balištičke zaštite. Vozila osnovne, neoklopljene, inačice mogu se naknadno oklopiti jer proizvođač osigurava komplet oklopa za naknadnu ugradnju. Isto tako, s oklopne se inačice može skinuti oklop te vozila dovesti na osnovnu inačicu.

Svi 1150 vozila iz drugog ugovora bit će u oklopnjoj inačici. Kod vozila iz drugog ugovora bit će provedene još neke modifikacije. Protuminska će zaštita biti bolja, sjedala više neće biti pričvršćena za podnicu nego za okvir karoserije, a i neki su metalni dijelovi zamijenjeni plastičnim kako bi se smanjila masa vozila.

Operativna i logistička testiranja vozila VTLM traju već neko vrijeme

i čim budu dovršena krenut će dostava serijskih vozila iz drugog ugovora.

Proizvodit će se u pogonu Iveca u Bolzanu na sjeveru Italije. Pogon je zatrpan poslom jer već proizvodi vozila za britansku vojsku i spremi se za početak dostave i talijanskoj vojsci. Planirana je proizvodnja tri vozila dnevno, ali to u slučaju potrebe može narasti na pet vozila dnevno.

M. PETROVIĆ

TALIJANSKI brodograditelj Fincantieri porinuo je 14. listopada ove godine prvu od dvije velike protuzrakoplovne fregate klase Horizon koje se grade za talijansku ratnu mornaricu. Prema planu gradnje dostava drugog broda očekuje se do 2009. Prvi brod u klasi nazvanoj Andrea Doria porinut je u brodogradilištu Riva Trigosi koje je vlasništvo tvrtke Fincantieri, a ulazak u službu talijanske mornarice očekuje se potkraj 2007. godine.

Zbog svojih glavnih karakteristika, duljine 153 m te maksimalne istisnine 7050 t fregate klase Horizon moguće bi se okarakterizirati kao razarači. Za protuzračnu ulogu te ulogu zaštite flote manjih brodova rabit će se 48 lansera za projektile Aster 30.

Porinuta prva talijanska Horizon fregata

Projektom je predviđen prostor za smještaj dodatnih 16 lansera ako bude potrebe, a trenutačno će se brod pripremiti za Teseo protubrodske projektile. Fregate klase Horizon imat će maksimalnu brzinu od 29 čv, bit će opremljene MU90 torpedima, a ugradit će se i francusko-talijanski torpedni sustav SLAT. Brodom će upravljati posada od 230 članova. Za pogon svih četiriju fregata (dvije za francusku ratnu mornaricu i dvije za talijansku ratnu mornaricu) izabrane su plinske turbine LM 2500 tvrtke General Electric.

Postoji 90 postotna sličnost između talijanskih i francuskih fregata Horizon. Razlike se očituju u tri topa Oto Melara 76/62 Super Rapid smještenih na pramcu talijanskih fregata dok su francuske opremljene s dva takva topa i različitim spremstima za helikoptere jer se talijanska mornarica koristi helikopterima tipa EH101 i NH90. Obje države koristit će se talijanskim višenamjenskim radarem EMPAR.

Talijanske fregate klase Horizon, Andrea Doria i Caio Duilio zamijenit će dva broda klase Audace (Au-

dace i Ardito) koji su modernizirani u razdoblju 1987. i 1990. i nakon toga umirovljeni. Ime za prvu fregatu u klasi Andrea Doria originalno je dano talijanskom nosaču zrakoplova koji se trenutačno gradi u jednom talijanskom brodogradilištu no kasnije je preimenovan u Cavour.

M. PTIĆ GRŽELJ

Australski patrolni brod ušao u službu

NAJNOVIJI patrolni brod australiske ratne mornarice, HMAS Armidale, nedavno je prošao procjenu borbene spremnosti. Prema izjavama dužnosnika australskog mini-

starstva obrane ova prekretnica znači da je brod spreman za svoju službu duž australske obale.

HMAS Armidale je prvi od 14 novih patrolnih brodova, projektiranih kako bi poboljšali mornaričke sposobnosti pri hvatanju brodova osumnjičenih za ilegalan ribolov, za prekršaj karantene, carinskih te imigracijskih zakona. Prvi brod u klasiji će se pridružiti a ostali će uskoro i zamijeniti patrolne brodove klase Freemantle koji su trenutačno u službi australске mornarice. Matična luka novog ophodnog broda bit će u Darwinu a brojci 21 člana posade.

Australska je mornarica službeno imenovala sljedeća dva patrolna broda klase Armidale te će oni početi sa službom u sjevernim vodama do kraja godine. Brodovi HMAS Larrakia kršteni su na ceremoniji u brodogradilištu Austal u zapadnoj

Australiji. Porinuće patrolnih brodova HMAS Larrakia održalo se potkraj kolovoza dok je brod HMAS Bathurst porinut 8. listopada.

HMAS Larrakia nedavno je završio pokusnu plovidbu te zaplovio prema matičnoj luci Darwin na sjeveru Australije na primopredaju australskoj ratnoj mornarici. Ulazak u službu patrolnog broda HMAS Bathurst zakazano je za prosinac 2005. nakon što uspješno završi sve testove u pokusnoj plovidbi.

M. PTIĆ GRŽELJ

Termalni ciljnik Lion

TVRTKA Thales Optronics BV, dio velike obrambene tvrtke Thales, razvija unaprijedene inačice svog poznatog ručnog termalnog ciljnika Lion (Lightweight Infrared Observation Nightsight). Ciljnik je opremljen nehladićem senzorom razlučivosti 256x128 točaka koji pokriva valno područje 8 do 12 nm.

Prva inačica poznata je kao Lion Advance, a rabi novi senzor povećane razlučivosti 320x240 točaka. Novi senzor omogućava veći domet i bolje raspoznavanje detalja. Povećana mu je i termalna osjetljivost, na 0,10 K (stari senzor ima osjetljivost 0,15K). Masa inačice Lion Advance je oko 1,9 kg, otprilike kao i kod stare inačice.

Druga je inačica poznata kao Lion Advance XP i nudi još bolje značajke. Rabi najnoviji i vrlo napredan termalni senzor razlučivosti 640x480 točaka.

Tvrta će istodobno nuditi sve tri inačice kako bi kupci imali izbor između više opcija u pogledu kvalitete motrenja i cijene. Tržište ručnih termalnih ciljnika još je na samom početku jer mnoge vojske tek sada nabavljaju prve primjerke. Dosad su rabljeni ručni uređaji koji rade na načelu pojačavanja dostupne svjetlosti. Termalne su kamere bile velike i zahtijevale su poseban uređaj za hlađenje senzora pa su instalirane uglavnom na veće borbene sustave. Razvojem nehladićenih senzora omogućen je tih rad, mala potrošnja energije i naravno miniaturizacija uređaja. Domet ručnih nehladićenih termalnih uređaja je dva do tri km.

Prednosti termalnih kamera nad uređajima koji rade na načelu pojačavanja dostupne svjetlosti je mo-

gućnost rada i u najtežim uvjetima, mogućnost detektiranja i kamufliranih ciljeva jer ih kamuflaža u pravilu skriva vizualno ali uglavnom ne sprječava toplinski potpis.

Cilj je budućeg razvoja stvoriti još manje uređaje, s manjom potrošnjom energije te s naprednim baterijama koje trebaju omogućiti dugotrajni rad.

M. PETROVIĆ

ISO 22000 - za sigurnost isporuke hrane

Opskrba hranom velikih sustava u koje svakako možemo ubrojiti i Ministarstvo obrane, odnosno oružane snage RH, zasigurno je osjetljiv proces sa stajališta zdravstvene ispravnosti i kakvoće hrane te mu je nužno posvetiti odgovarajuću pozornost

Josip MARTINČEVIĆ MIKIĆ

Mnogi naši čitatelji kada kupuju hranu izloženu na policiama trgovina ili je konzumiraju u restoranima ne razmišljaju o tome što tu hranu čini sigurnom za njihovo zdravlje. Uvjereni smo da će ovaj članak bar djelomično prikazati sve one elemente koji govore o uspostavi sustava samokontrole u objektima za proizvodnju hrane.

Prvoga rujna ove godine konačno je od međunarodne organizacije za norme ISO (International Organization for Standardization) prihvaćena norma ISO 22000 čije je prihvaćanje bilo najavlјivano za konac 2004. godine, odnosno početak 2005. godine. Tako je uvođenje preventivnih mjera samokontrole u proizvodnji i prometu hrane (HACCP - Hazard Analysis and Critical Control Point)

zapravo institucionalizirano u međunarodno priznatu normu ISO 22000. Zakon o hrani (NN br. 117/03, 128/03, 48/04) definira zahteve u pogledu sustava samokontrole te nalaže subjektima u poslovanju s hranom obvezu uspostave sustava samokontrole u objektima za proizvodnju hrane u skladu s načelima analize opasnosti i kritičnih kontrolnih točaka (HACCP). Načela propisuju određeni broj logičnih koraka koje treba slijediti, a čijim će ispravnim provođenjem biti osigurana higijenski i zdravstveno ispravna hrana. Kako je Zakonom o hrani primjena članka 29. koji regulira tu problematiku odgođena na razdoblje od tri godine od dana njegova donošenja (do 1. kolovoza 2006.), donošenje te norme u ovom trenutku dobro je došlo subjektima

u poslovanju s hranom da ga do navedenog datuma adekvatno implementiraju.

Kompatibilnost norme ISO 22000:2005 s normom ISO 9001:2000 omogućuje tvrtkama proizvođačima hrane i drugim subjektima u poslovanju s hranom da implementacijom norme ISO 22000 zapravo jednom normom postignu zahteve ISO 9001 i sustava samokontrole HACCP. Iako se ISO 22000 može samostalno implementirati, on zbog svoje kompatibilnosti s normom ISO 9001:2000, omogućuje tvrtkama koje su već certificirane prema ISO 9001 jednostavno proširenje svojega certifikata i na ISO 22000. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Modernizacija oružanih snaga u tranzicijskim zemljama

Potreba transformacije proizlazila je iz novih strateških okolnosti u Europi kojoj više ne prijeti sukob blokovskih razmjera, današnje su opasnosti druge prirode

Igor KARNJUŠ

Ovaj tekst je analiza programa modernizacije oružanih snaga zemalja u tranziciji u kontekstu pristupanja NATO savezu, s posebnim naglaskom na ratno zrakoplovstvo. U tom smislu skupina tranzicijskih zemalja obuhvaća europske zemlje bivšeg socijalističkog društvenog uredenja koje su primljene u članstvo NATO saveza u dva kruga proširenja: 1999. (Mađarska, Češka i Poljska) i 2003. (Estonija, Bugarska, Latvija, Litva, Rumunjska, Slovenija i Slovačka). Reforma oružanih snaga u bivšim socijalističkim zemljama počela je neposredno nakon završetka Hladnog rata i ispočetka je uvjetovana neposrednom situacijom u kojoj se našla većina zemalja. Potreba transformacije proizlazila je iz novih strateških okolnosti u Europi kojoj više ne prijeti sukob blokovskih razmjera,

na čijim su pretpostavkama građene oružane snage zemalja bivšeg Varšavskog ugovora. Drugi važan čimbenik koji usmjerava procese restrukturiranja oružanih snaga proizlazi iz prihvatanja ciljeva i zadaća NATO saveza. Procesi restrukturiranja oružanih snaga tranzicijskih zemalja tekli su u dvije faze: faza smanjenja i optimizacije strukture oružanih snaga, dok drugu fazu čine uglavnom programi tehničke modernizacije i profesionalizacije ljudskih resursa. Unatoč činjenici da je od pada Berlinskog zida prošlo više od 15 godina, programi reformi su još u tijeku, s predviđanjima završetka do kraja desetljeća ili kasnije. Program tehničke modernizacije i opremanja vojske u Mađarskoj trebao bi završiti do 2013. No, i to ovisi o dostupnosti proračunskih sredstava i u opasno-

sti je od redukcija kao čitav javni sektor. Dužina trajanja je prije svega uvjetovana znatnim finansijskim sredstvima, potrebним za nabavu i modernizaciju zrakoplovstva, kopnenih snaga, odnosno stjecanje sposobnosti interoperabilnosti s ostalim zemljama NATO saveza. Prema procjenama analitičara u Poljskoj je gotovo 70% sredstava modernizacije namijenjeno ostvarenju NATO ciljeva. Većina projekata uključuje modernizaciju sustava zapovijedanja, komuniciranja i izviđanja, razvoj protuzračnih sustava, sposobnosti transporta trupa i pokretljivosti. Procjena troškova modernizacije poljske vojske od 2003. do 2008. kreće se na razini 3,6 milijardi USD. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Novi britanski i francuski nosači zrakoplova

Iako je CVF projekt započeo kao britanski program, zbog interesa francuske ratne mornarice da napravi gotovo identičan nosač zrakoplova, postoji vrlo velika mogućnost da će se pretvoriti u međunarodni

Tomislav JANJIĆ

Novi politički odnosi, nastali nakon raspada Sovjetskog Saveza i Varšavskog pakta, odrazili su se i na planove razvoja oružanih snaga europskih država. Tako je britanska ratna mornarica odustala od uporabe ne baš uspješnih lakih nosača zrakoplova klase Invincible i ponovno se priklonila velikim nosačima znatno boljih borbenih mogućnosti. Nakon poduzeća promišljanja odlučeno je da će nosače klase Invincible zamijeniti dva nova nosača građena po programu "Future Aircraft Carrier" (CVF). Novi se brodovi opisuju kao "po-kretni udarni nosači" s mogućnošću nošenja zračne grupe sastavljene od 30 Joint Combat Aircraft (JAC) čiju će osnovicu činiti avioni F-35B. Ako to zadaća posebno zahtijeva, na nosače će se moći "nagurati" još šest zrakoplova više. Uz JAC grupu na

nosačima će biti i četiri letjelice iz Maritime Airborne Surveillance and Control (MASC) komponente. Do trenutka pisanja ovog članka skupinu zainteresiranih strana (Aircraft Carrier Alliance - ACA) činili su britansko ministarstvo obrane (kao kupac), te BAE Systems, Thales i KBR kao dostavljači. Još uvjek je u tijeku proces pronašačenja i odabira svih dobavljača podsustava koji će se ugraditi na dva buduća britanska nosača.

Na području nabave nove opreme za britanske oružane snage odluka tamošnjeg ministarstva obrane da se tri dotrajala nosača klase Invincible zamijene s dva znatno veća i modernija nosača iz projekta CVF najskuplja je i najznačajnija stavka u cijeloj "Strategic Defence Review" objavljenoj još 1998. Sadašnji planovi predviđaju da bi prvi novi

nosač istisnine 65 000 tona trebao ući u operativnu uporabu 2012., a drugi 2015. godine (iako je to još uvjek veliko pitanje).

Najveće pitanje, koje je znatno usporilo razradu planova, odnosilo se na vrstu borbenih aviona koji će se rabiti s nosača. Ta je nepoznanica riješena u rujnu 2002. kad je britansko ministarstvo obrane obznanilo definitivnu odluku da će rabiti američke borbene avione F-35B s mogućnošću okomitog polijetanja i slijetanja. Doduše, u britanskoj se stručnoj literaturi F-35B opisuje kao STOVL (Short-TakeOff Vertical Landing) avion s mogućnošću okomitog polijetanja i slijetanja na vrlo kratke poletno-sletne staze. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Terezijanska vojna akademija u Wiener Neustadtu

Terezijanska vojna akademija u Wiener Neustadtu (Bečkom Novom Mjestu) nedaleko od Beča jedna je od najstarijih takvih ustanova u svijetu, a djeluje još i danas te također predstavlja i važan dio hrvatske vojne prošlosti. U njoj su se tijekom stoljeća i pol školovali mnogobrojni časnici podrijetlom iz Hrvatske, a mnogi od njih zahvaljujući ondje stečenom obrazovanju postigli su visoke vojne činove i položaje

Vladimir BRNARDIĆ

Wiener Neustadt (Bečko Novo Mjesto) smješteno je oko 50 kilometara južno od Beča, a u hrvatskoj je povijesti poznat kao mjesto tragičnog pogubljenja hrvatskih urotnika Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana. Njihovi su posmrtni ostaci bili, dok ih Družba braće hrvatskog zmaja nije prenijela u Zagreb, pokopani na groblju pored crkve na kojoj se još uvijek nalazi spomen-ploča. No manje je poznato da se u Wiener Neustadtu nalazi jedna institucija, koja je na drugičiji način nekada bila također vezana uz hrvatsku povijest.

Wiener Neustadt prije osnivanja vojne akademije

Wiener Neustadt i dvorac u kojem se još i danas nalazi vojna akademija osnovani su 1194. kao utvrda za obranu od napadača s istoka. Baben-

berški vojvoda Leopold V. prvi je prepoznao stratešku važnost mjesta i odlučio sagraditi grad koji je dobio ime Nova Civitas ili Neustadt. Za gradnju utvrđenog grada i dvorca djejomice je uporabljen novac dobiten kao otkup za engleskog kralja Richarda Lavljeg Srca. Ipak, svoj danasnji oblik dvorac je dobio nakon transformacije grada sredinom XIV. stoljeća kada je formirajući obranu jugoistočnog dijela čitavoga grada dvorac ojačan s četiri pravokutne kule te unutarnje dvorište. Od te četiri kule danas je ostala samo jedna, ostale su naime bile uništene u potresu 1768.

Svoj vrhunac grad i dvorac Wiener Neustadt doživjeli su tijekom XV. stoljeća kada je u njima bila carska rezidencija, odnosno političko, kulturno i privredno središte, zamjenivši Beč. Naime, u gradu je s obi-

telji živio car Frederic III. Habsburg. Tada je unutar dvorca podignuta katedrala s čuvenim "Zidom grbova", koji prikazuje 14 grbova austrijskih nasljednih zemalja kojima je Frederic vladao, odnosno onih kojima je želio zavladati kao 93 grba njegovih prethodnika. O pretenzijama Frederica kao vladara možda najbolje svjedoči njegov moto iz 1453. upisan kao skraćenica "A E I O U", na ploči što je nose dva anđela iznad prikaza grbova. Prva su to slova njemačkog natpisa "Alles erreich ist Österreich untertan!" što bi u prijevodu značilo "Čitavim svijetom vlada Austrija!" Latinska pak verzija glasi "Austria erit in orbe ultima!" što znači "Austrija će trajati vječno!" ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Opsada grada u suvremenom ratovanju (V)

Berlin 1948. - 1949.

Ratno savezništvo Sovjetskog Saveza i zapadnih sila prvi se mjeseci nakon svršetka II. svjetskog rata počelo topiti. U pokušaju da eliminira savezničke zone iz dijelova Berlina koje su se nalazile duboko u sovjetskoj okupacijskoj zoni, Staljin je pribjegao blokadi. Iako se tijekom sovjetske blokade Berlina nije radilo o opsadi u klasičnom smislu riječi, budući da nije došlo do oružane konfrontacije, kriza je bila jedan od najvažnijih trenutaka Hladnog rata

— Hrvoje BARBERIĆ —

Drugi svjetski rat je na europskom bojištu završio 8. svibnja 1945., a diljem Njemačke su se nalazile okupacijske snage različitih vojski. U njemačkom gradu Potsdamu 16. srpnja su se susrela trojica vođa protuhitlerovske koalicije - Staljin, Truman i Atlee, a u odnosu na konferenciju na Jalti jedina konstanta je bio Staljin. Naime, američki predsjednik Roosevelt je u međuvremenu umro, a britanski lider Churchill je poražen na parlamentarnim izborima te ga je tijekom konferencije zamijenio novi premijer Attlee. Na Potsdamskoj konferenciji je dogovorena sADBina poslijeratne Europe i Njemačke - podjela zemlje na četiri okupacijske zone (američku, britansku, francusku i sovjetsku), što je bilo dogovorenno još na Jalti. Sudbinu Njemačke pratio je i glavni grad Berlin, koji je također razdijeljen na četiri zone. Budući da se grad nalazio nekoliko stotina kilometara daleko od zona ingerencije Zapadnih saveznika, tako su se i tri savezničke okupacijske zone nalazile duboko u unutrašnjosti teritorija koji su nadzirali Sovjeti. Tako je Berlin po-

stao prikrivena žarišna točka, u što će se ubrzo i pretvoriti.

Početak Hladnog rata

Ratno savezništvo između Sovjetskog Saveza i zapadnih sila vrlo brzo se počelo raspadati. Do prvih nesuglasica između saveznika došlo je već potkraj 1945. zbog razmimoilaženja u pogledu političke budućnosti Njemačke i formiranja poljske vlaste, te pitanja sudjelovanja poljske vojske u sovjetskoj okupacijskoj zoni mimo dogovora u Potsdamu, kao i zbog sovjetske odluke da se u državama pod njihovom okupacijom nacionaliziraju industrija i zemljište te sovjetskog oklijevanja s povlačenjem iz Irana. Odvlačeći gospodarske resurse iz zemlje, Staljin je želio gospodarski onemogućiti Njemačku za sve nove ratove, dok su na drugoj strani Sjedinjene Američke Države težile obnovi Njemačke kao jednog od stupova razvoja Europe.

U studenom 1945. na Dalekom istoku je sovjetski zrakoplov otvorio vatru na američki patrolni brod te, iako je do napada po svemu sudeći došlo pogreškom, događaj je u zapadnim medijima smatrani prvom sovjetskom hladnoratovskom provokacijom. U veljači 1946. američki je državni tajnik Byrnes objavio odlučniji smjer američke politike prema Sovjetima, a u proljeće iste godine na Westminster Collegeu u Missouriju u svom je govoru bivši britanski premijer Churchill, oslobođen svih stega političara, opisao sovjetsku dominaciju u Istočnoj Europi kao "željeznu zavjesu koja se spustila od Szczecina do Trsta". Taj će Churchillov govor naići na žestoke reakcije u Sovjetskom Savezu i biti

Staljinu povod za mobilizaciju sovjetske javnosti protiv bivših saveznika.

Potkraj 1946. počela je instalacija promoskovskih režima u Istočnoj Europi putem namještenih biračkih kutija te pritisaka na birače i organiziranih demonstracija. U ožujku 1948. na Londonskoj konferenciji su tri zapadne sile postigle sporazum oko spašanja svojih okupacijskih zona u jednu državu te stvaranja federalne vlade koja bi kroz gospodarsku pomoć iz Marshallovog plana, koji je izglasan u američkom Kongresu 31. ožujka

1948., podigla Njemačku iz ruševina. Jedna od faza u stvaranju nove njemačke države bilo je i uvođenje zajedničke valute koja je bila na snazi i u Zapadnom Berlinu. Sovjeti su odgovorili stvaranjem njemačke valute koja je uvedena 24 sata prije valute u zapadnim dijelovima, no mnogo je krupniji korak dan kasnije bila blokada zapadnog dijela Berlina.

Blokada Berlina

Sovjetska vojna administracija je 24. lipnja 1948. u šest sati ujutro blokirala sve cestovne i željezničke puteve koji su do tada kroz sovjetsku okupacijsku zonu vodili do zapadnih

Sovjetski tenkovi na paradi u Berlinu

sektora Berlina. Veza zapadnih dijelova grada s ostatkom Europe bila je svedena na tri zračna koridora širine 32 kilometra, čija je blokada bila fizički nemoguća bez rušenja zrakoplova, a što bi se u svakom slučaju smatralo činom ratne agresije. Time je 2,5 milijuna stanovnika opkoljenog dijela grada bilo ostavljeno s malim zalihamama hrane i energenata. Američki general Lucious D. Clay, zapovjednik američkog sektora u Njemačkoj, blokadu Berlina nazvao je "jednim od najbezobzirnijih pokušaja izgladnjivanja stanovništva u političke svrhe u suvremenoj povijesti". Cilj blokade Berlina bio je ishoditi povlačenje malih savezničkih garnizona iz zapadnih zona u gradu te njegova inkorporacija u sovjetsku okupacijsku zonu. Odluku Moskve da presječe putove opskrbe Berlina neizravno je pojačavao konkretni argument načočnosti četiri stotine tisuća sovjetskih vojnika u Istočnoj Njemačkoj, zbog čega je Bijela kuća odmah odbacila varijantu vojnog rješenja krize. Delikatnost situacije potencirale su činjenice da je zbog demobilizacije u trenutku izbijanja krize u cijeloj Europi bilo stacionirano tek oko šezdeset tisuća američkih vojnika te da je grad u vojnom smislu bio nebranjiv.

Pitanje opskrbnih putova Zapadnog Berlina nije nikada sporazumno regulirano između savezničkih sila, već je naslijedeno faktično stanje nakon svršetka rata pa stoga sovjetski čin nije značio kršenje nijednog dogovora između bivših saveznica. Isprva je sovjetska blokada grada značila udarac angloameričkom prestižu u Berlinu, no unatoč pojedinim glasovima u Bijeloj kući koji su tražili povlačenje umjesto ponižavajućeg izgladnjivanja grada, Washington nije želio pristati na Staljinov ultimatum.

Američki je odgovor uslijedio već 28. lipnja, početkom slanja masivne zračne pomoći u zapadne sektore Berlina. Zračna opskrba grada u povijesti je ostala poznata kao Berlinski zračni most, a za Američko ratno zrakoplovstvo nosila je kodni naziv Operacija Vittles, dok su je Britanci nazivali Plain Fare. No, vjerojatno je najsimptomatičniji bio naziv kojim se

njemačko stanovništvo koristilo za savezničke zrakoplove - Rosinenbomber ili u slobodnom prijevodu "bombarderi sa cvebama". Pod zapovijedanjem američkog generala Curtisa LeMaya desettonski zrakoplovi C-54 svakodnevno su opskrbljivali grad s oko pet tisuća tona potrepština. U operaciji su sudjelovali američki, britanski i francuski zrakoplovi, dok su posade dolazile i iz Australije, Kanade, Južnoafričke Republike i Novog Zelanda. Za slijetanje su rabljena sva tri berlinska uzletišta - Tempelhof u američkom i Gatow u britanskom te Tegel u francuskom sektoru, a za koordiniranje zračnih koridora stvoreno je tijelo pod akronimom BARTCC. Vrhovni zapovjednik operacije bio je američki general Lucius D. Clay, a na vrhuncu operacije, 16. travnja 1949., saveznički su zrakoplovi slijetali u Berlin svake minute. Ukupno je obavljen 278 tisuća letova, a 2,3 milijuna tona potrepština zračnim je putem dopremljeno u grad, uključujući čak i 1,5 milijuna tona ugljena.

Staljin, koji je inicirao blokadu, nije predvidio u kojem će se smjeru i razmjeru razviti kriza oko Berlina. Iako su Sovjeti mogli relativno bezbolno odstupiti u ranu jesen 1948., bez gubitka prestiža, potcijenjen je golemi potencijal zračnog mosta. Staljin je odabrao daljnje potenciranje krize, pogrešno vjerujući da zračni most neće moći opskrbljivati grad tijekom velikih potreba u zimskim mjesecima. Naposljetku je Moskva odustala od prolongiranja pat pozicije te je sovjetska administracija u Istočnoj Njemačkoj podigla blokadu u ponos 11. svibnja 1949., čime je opsada grada bila okončana. Zračni most nije odmah nakon ukidanja sovjetskih ograničenja obustavljen. Potra-

■ Američki i sovjetski tenkovi jedni nasuprotni drugima - snimka iz 1961. godine

jao je do 30. rujna 1949., kako bi se u gradu stvorile velike zalihe.

Rasples krize

Tijekom blokade Berlina nije bilo žrtava, no golemi obim zračnog mosta odnio je živote 78 savezničkih zrakoplovaca. Iako se tijekom sovjetske blokade Berlina nije radilo o opsadi u klasičnom smislu riječi, budući da nije došlo do oružane konfrontacije između suprotstavljenih strana, blokada grada spada među najvažnije trenutke Hladnog rata. Uspješan ishod blokade Berlina za Zapad je značio prvu hladnoratovsku pobjedu i dobitak političkog prestiža. Sovjetska pogreška je bila utoliko veća što je u zapadnoj javnosti blokada Berlina stvorila strah od sovjetske invazije te je posredno ubrzala i stvaranje NATO saveza.

Formiranjem Savezne Republike Njemačke od bivših triju zapadnih okupacijskih zona 1949. definitivno je dovršen rascjep Njemačke po okupacijskim linijama, a Zapadni Berlin je ušao u njezin sastav. Nekoliko mjeseci nakon proglašenja SR Njemačke u sovjetskoj je okupacijskoj zoni proglašena Demokratska Republika Njemačka. Tenzije između dvaju blokova ostale su iznimno visoke i u godinama nakon berlinske križe, da bi 1953. Staljinovom smrću došlo do privremenog olakšanja.

Berlin je do kraja Hladnog rata ostao jedna od točaka oko koje su se lomila kopljia. Sovjetski lider Hruščov 1958. predložio je demilitarizaciju grada, ali je ideja na Zapadu bila odbijena. Nakon učestalih bjegova istočnonjemačkih državljanima na Zapad, preko Zapadnog Berlina, istočnonjemačko vodstvo je 1961. donijelo odluku o gradnji Berlinskog zida, kojim je grad i fizički podijeljen. Berlinski zid je s vremenom postao paradigma Hladnog rata i simbol podijeljene Europe, te je rušenje Zida u studenom 1989. simboliziralo kraj Hladnog rata, na istom mjestu gdje je Hladni rat i počeo.

hrvoje.barberic@zg.htnet.hr

Božićni koncert Orkestra HV-a

Tradicionalni Božićni koncert Orkestra Hrvatske vojske u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog održat će se **21. prosinca s početkom u 20 sati**. Dirigent je **Alan Bjelinski**, solisti **Barbara Woodson i Putokazi**, a na programu su svjetske i hrvatske božićne pjesme.

Ulagnice se mogu kupiti na blagajni KD V. Lisinskog, radnim danom od 9 do 20 sati, tel: 6121-167,-168. Cijena ulaznica je **80,00 i 100,00 kn**, a za skupni posjet (više od 15 ulaznica) te za učenike, studente, umirovljenike, kao i za pripadnike HV-a popust **50 %**.

Informacije na tel: 3784-389 i 3786-772.

FILMOTeka

Top 10 najboljih filmova u 2005. (II.dio)

2. Što je Iva snimila 21. listopada 2003.

- hrvatska komična drama (92 min.)

- distribucija: KORUS/ HRT/

INTERCOM ISSA

- redatelj: Tomislav Radić

- gl. glumci: Masha-Mati Prodan

(Iva), Anja Šovagović-Despot

(mama), Ivo Gregurević (očuh), Boris Svrtan (ujak)

Točnije rečeno, to je najbolji hrvatski film godine, i to bez ozbiljne konkurenkcije. Školski jednostavan, izvrsno snimljen film (poluamaterskom kamerom), koji kroz gomilu zabavnih scena govori o ozbiljnim problemima nastalim zbog nedostatka komunikacije unutar obitelji. Za sve koji nisu imali prigodu pogledati ga u kinima, dobra je vijest što je nastao u koprodukciji HTV-a pa ga vrlo brzo možemo očekivati na malim ekranima.

1. Hitler - konačni pad (Der Untergang)

- njemačka ratna drama (156 min.)

- distribucija: Blitz film&video

- redatelj: Oliver Hirschbiegel

- gl. glumci: Bruno Ganz (Hitler), Alexandra Maria Lara (Hitlerova tajnica Traundl), Corinna Harfouch (Magda Göbbels), Ulrich Matthes (Joseph Göbbels)

Film je pokazao bunker u kojem se urušio Treći Reich. Utemeljen na zapisima svjedoka, besprijeckorno snimljen i režiran, *Der Untergang* prije svega plijeni realističnošću. Stoičko držanje njemačkih generala, zaludenost Hitlerjungenda, faničnost bračnog para Göbbels i, naravno, Hitlerova ravnomjerno raspoređena ravnodušnost i ludilo, samo su neki od njegovih bezbrojnih aduta. Nedavno je hrvatski distributer izbacio na tržište i njegovo DVD izdanje. Iako mnogo siromašnije nego originalno njemačko, Blitzovo izdanje bogato je dodacima. Dok obilje intervjuja s redateljem, glumcima, scenaristom i producentom pružaju zaokruženu sliku filma, najzanimljiviji je onaj o nastanku filma. Posebno je fascinantna scenografska rekonstrukcija bunkera. Nadalje, zahvalna je i komparacija glumaca s osobama koje glume (npr. izgled Bruna Ganza sa stvarnim izgledom Adolfa Hitlera). Jedina prava zamjerkra ovom izdanju je što nije uvrštena kinonajava, koja je remek-djelo sama za sebe. *Der Untergang* je otvorio mnoga pitanja i kontroverze. Hitler je bio svjestan svojih djela. Zbog viših je ciljeva otjerao u smrt milijune ljudi, porušio je cijelu Europu, a na kraju nije dopustio drugima da odlučuju kako će izgledati njegov konačni pad.

Leon RIZMAUL

16. prosinca 1872. Rođen ruski general Denjikin

Poznati vođa tzv. bijelogardijaca Anton Ivanovič Denjikin rođen je 16. prosinca 1872. u Varšavi. Tijekom I. svj. rata vodio je ruske postrojbe u Galiciji i Rumunjskoj, a tijekom Februarske revolucije je uhićen. Poslije Oktobarske revolucije pobjegao je iz zatочeništva i postao jedan od glavnih vođa kontrarevolucije protiv Sovjetske Republike. Uz vojnu i financijsku pomoć englesko-francuskih interventa zavladao je sjevernim Kavkazom, osvojio Ukrajinu i u studenom 1919. krenuo prema Moskvi. Tada je u odlučnom sukobu kod Orela Crvena armija porazila Denjikina i počela ga progoniti na jug, a u ožujku 1920. ostaci njegove razbijene vojske prebačeni su savezničkim brodovima na Krim. Denjikin je predao zapovjedništvo Wrangelju i emigrirao. Živio je u Parizu, a tijekom II. svj. rata otišao je u SAD, gdje je i umro. U listopadu 2005. ruski predsjednik Putin dopustio je da se Denjikinovi posmrtni ostaci prenesu i pokopaju u Moskvi.

18. prosinca 1992. Zatvorena Manjača

Posljednja skupina zatočenika iz logora Manjača puštena je na slobodu 18. prosinca 1992. Taj je logor bio četrnaest mjeseci jedno od najužasnijih mesta za koje je znao cijeli svijet a ništa nije mogao učiniti. U ljeto 1992. slike zatočenih mladića zgranule su svijet. Punih pedeset godina poslije nacističkih zločina koncentracijski logori ponovno su postali europska svakodnevica. Svoju funkciju logora Manjača je dobila u rujnu 1991., dosta prije početka sukoba u Bosni i Hercegovini. Prvi zatočenici zarobljeni su u Hrvatskoj, a među njima je bio i velik broj civila. Kako se rat u Bosni rasplamsavao, tako je i broj zatočenika rastao. Ukupan broj logoraša koji su boravili u Manjači nije poznat, ali prema podacima Međunarodnog crvenog križa u ljeto 1992. dosegnuo je brojku od 3700 zatočenika koji su uz prisilan rad u šumi živjeli u štalama. Često su odvođeni na informativne razgovore i batinanja od kojih su mnogi umrli. Kada je Manjača u prosincu 1992. trajno zatvorena, oslobođeni logoraši su tvrdili da određeni broj ljudi nije pušten nego je prebačen u druge logore. Uz logoraše, tih dana su u Hrvatsku pristigli i brojni autobusi s izbjeglicama za koje u etnički čistoj Republici Srpskoj nije bilo mjesta. Otjerani iz svojih gradova i sela, mnogi od njih raspršit će se po cijelom svijetu da se više nikada ne vrate svome domu.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Predstava za djecu u Domu HV-a

U prigodi božićnih i novogodišnjih blagdana Odjel za kulturno-društvene djelatnosti Službe za odnose s janovšću i informiranje organizira u Domu HV-a "Zvonimir" **23. prosinca u 18,30 sati** predstavu za djecu **Zeko traži mamu**.

Besplatne ulaznice mogu se rezervirati i podići od **19. prosinca**, od 12 do 14 sati u Odjelu kulturno-društvenih djelatnosti, Stančićeva 4 (1. kat, soba 118), tel: 67-363, fax: 68-935.

Rimski legionar

Uvijeme rimskih careva vojska je bila plaćenička, a car je bio vrhovni zapovjednik. Nekim njezinim postrojbama zapovijedali su časnici koje je on imenovao. Legiju je činilo 6000 ljudi, a dijelila se na 10 kohorata, 30 manipula i 60 centurija. Njima valja pridodati 4 turme konjanika, što znači ukupno 120 vojnika. Svaka je legija imala svoj broj, a veliki dio njih nosio je i naziv. Primjerice *Germanica*, *Victrix* i *Ferrata*.

Legionari su na glavi nosili metalne (*cassis*) ili kožne kacige (*galea*) s odgovarajućima dodacima za zaštitu obraza i vrata. Štit (*scutum*) sastojao se od kožom presvućenih drvenih ploča, a na rubnim su dijelovima bili okovani mjedenim dodacima. Oblikom i veličinom štitovi su se razlikovali, a u sredini im je najčešće bio metalni pupak (*umbo*); nerijetko su bili urešeni limenim stilizacijama munje ili lovova vijenca. Oklop (*lorica*) bio je sastavljen od dva dijela i na leđima se zatezao, a na prsima kopčao, dok su ramena štitile pomicne vrpce od kovine. Mnogobrojni su legionari nosili samo kožne prsluke koji su sezali do bokova. Lančani oklop (*lorica hamata*) sastojao se od željeznih kolotova koji su visjeli jedan o drugome za razliku od tzv. ljuskastih oklopa (*lorica squamata*), koje su činile međusobno pričvršćene metalne pločice. Ispod oklopa se nosio kožni pojaz (*cingulum*), koji je bio urešen metalnim dodacima, a sprjeda su visjela tri do četiri remena u obliku pregače. Viši su časnici oko srednjeg gornjeg dijela tijela nosili tkaninu zvanu *cinctorium*. Na nozi (onoj koju nije štitio štit) nosio se nazuvak, koji je dosezao do koljena, ali u carsko doba nosili su ga samo centurioni.

Od naoružanja najvažniji je bio mač (*gladius*), koji je nakon **2. punskog rata** bio kratak, širok i s dvostrukom oštricom. Nosio se u koricama (*vagina*), koje su visjele o ramenu (*balteus*), a osim mača, svaki je vojnik imao i bodež (*pugio*).

Koplje ili sulica (*pilum*) bilo je dugo gotovo dva metra i sastavljeno od drvenog držača sa željeznim krajem i željeznog šiljka na dugačkom nasadu. Željezo bi se utaklo u držač ili bi se držač utaknuo u cijev. Kada bi takvo koplje prodrlo u štit protivnika, to bi se željezo savilo, pa ga protivnik ne bi mogao upotrijebiti kao vlastito oružje, a i štit bi mu uvelike otežao. Teško koplje koje su nekoć nosili pripadnici rimske falange zvalo se *hasta*, dok su *piculum* i *verutum* bila laka koplja.

Jurica MILETIĆ

www.armymuseum.ru

Ruska vojna povijest duga je i slavna, a site www.armymuseum.ru posvećen je upravo njoj. Riječ je o službenoj stranici **ruskog Vojnog muzeja**, koja je dvojezična, pa stoga i prilagođena posjetiteljima diljem svijeta. Više od 90 posto linkova na ruskom jeziku prevedeno je na engleski, a najveći dio sadržaja posvećen je vremenu carske i boljševičke **Rusije**.

Broj linkova je zavidno velik, te tematski jako dobro obrađen. Čak su i fotogalerije na nekim linkovima iznenađujuće opštire. Slike, u pravilu skenirane, sasvim su solidne kvalitete. Vjerojatno većina posjetitelja manji dio toga nikada nije vidjela. Postoje čak i poveznice s umjetničkim djelima koja su tematski vezana uz russku vojnu povijest, te niz *srodnih* linkova.

Osobito su dobro obrađeni **I. i II. svjetski rat**, te razdoblje sovjetske prisutnosti u **Afganistanu**, a hvalevrijedan je i forum na kojem su logirani ljudi iz cijelog svijeta. Nerijetko su otvorene teme o kojima posjetitelji mogu raspravljati na engleskom jeziku.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Rusko-japanski rat bio je:

- A 1895.-1899.
- B 1904.-1905.
- C 1911.-1913.

2. Rat je počeo bitkom kod:

- A Port Arthur
- B Kamčatke
- C Čukotskog poluotoka

3. Najistaknutiji japanski zapovjednik u ratu:

- A admiral Nagumo
- B general Yamashita
- C admiral Togo

4. Završetak rata uslijedio je nakon pomorske bitke kod:

- A Japanskog mora
- B zaljeva Chemulpo
- C tjesnaca Tsushima

5. Za posredništvo nakon rata Nobelovu nagradu za mir dobio je:

- A Lloyd George
- B Theodore Roosevelt
- C Woodrow Wilson

AKROBATSKO LETENJE SMATRA SE NAJVIŠOM RAZINOM LETAČKOG UMJEĆA.
KOJKO JE ONO S JEDNE STRANE IZUZETNO ATRAKTIVNO,
TOJKO JE ONO S DRUGE STRANE IZNIMNO ZAHTEVNO.

SELEKCIJA, OBUKA I PLANIRANJE PROGRAMA ZA DJELOVANJE AKRO GRUPE
DUODRAGAN JE I SLOŽEN PROCES, A OVAJ FILM PRIKAZUJE ŽELIU,
VOLJI I ZNANJE LJUDI KOJIMA JE DO ZRAKOPLOVSTVA STALO,
I KOJI SE ZA NJEGA NESEBIČNO ŽRTVUJU.

Odobrava načelnika Službe za odnose s javnošću i informiranje Marijana Klanac
Ideja i koncept izdavač akro grupe, Bernard Bartoluci, Igor Skenderović,
montaža Bernard Bartoluci, Igor Skenderović
snimatelji Goran Vlahović, Josip Čolak, Matija Vrduka, Iomo Hubak,
Ivan Lukan, Bernard Bartoluci, Igor Skenderović
stručni suradnik Branko Ištvančić
odabir glazbe Bernard Bartoluci, Saša Joković, Igor Skenderović
režija članovi akro grupe, Bernard Bartoluci, Igor Skenderović
DVD authoring Igor Skenderović
 dizajn DVD izdanja Miroslav Remek, Igor Skenderović

video produkcija Hrvatsko ratno zrakoplovstvo
Krila Oluje © 2005 Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Sva prava pridržana
Izdano u nakladi Hrvatskih vojnih glasila

AKRO GRUPA HRVATSKEG RATNOG ZRAKOPLOVSTVA KRILA OLUJE

AKRO GRUPA
HRVATSKEG RATNOG ZRAKOPLOVSTVA

KRILA OLUJE

"ZA VEĆINU LJUDI, NEBO JE LIMIT.
ZA ONE KOJI VOLJE ZRAKOPLOVSTVO ...
... NEBO JE DOM."

Spot

KRILA OLUJE

akro grupe HRZ-a na
www.morh.hr/akrogrupa